

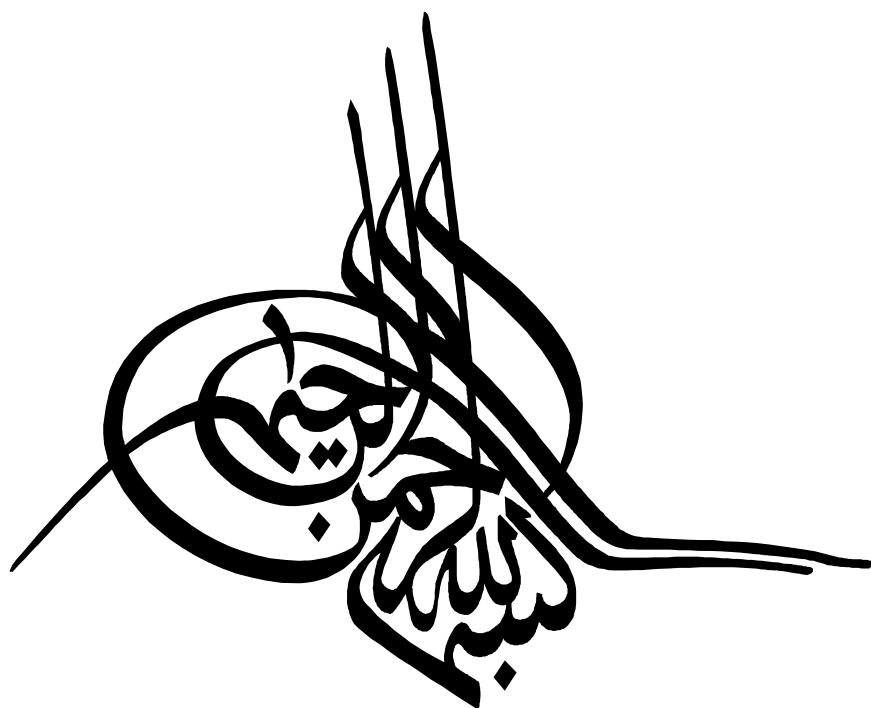

چالش‌های نظام مالیاتی ایران با کارت بازرگانی، تعاون و پبله‌وری

معاونت پژوهش، برنامه ریزی و امور بین الملل

دفتر پژوهش و برنامه ریزی

تابستان ۱۳۹۴

شماره گزارش:

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: گزارش چالش‌های نظام مالیاتی ایران با کارت بازرگانی، تعاون و پبله‌وری

نام معاونت: پژوهش، برنامه‌ریزی و امور بین‌الملل

نام دفتر: پژوهش و برنامه‌ریزی

نام گروه: مطالعات و تحقیقات مالیاتی

پدیدآورندگان: محسن حسنی، سید یحیی موسوی (با همکاری فرشته حاج محمدی، نسرین قبادی)

ناظران علمی: احمد زمانی، آیت زایر

مدیر مطالعه: محمدرضا عبدی

خلاصه مدیریتی

تعاریف

- کارت بازرگانی، مجوزی است که به دارنده آن اعم از شخص حقیقی یا حقوقی اجازه داده می شود تا به انجام تجارت خارجی از قبیل ثبت سفارش و ترخیص کالا، واردات از مناطق آزاد، حق العمل کاری در گمرک و صادرات کلیه کالاهای مجاز مبادرت نماید.
- کارت پيله وری برای پيله ووران نقاط مرزی صادر می شود. اهداف و کارکردهای کارت پيله وری نیز مانند کارت بازرگانی، هویت بخشی به اشخاصی است که به امر صادرات و واردات مبادرت می ورزند.

تجربه سایر کشورها

- بررسی تجربه سایر کشورها حاکی از استفاده از نظام وارداتی آزاد در بسیاری از کشورهاست. برای مثال مجوز واردات کالا به اتحادیه اروپا جز برای کالاهای خاص مانند محصولات کشاورزی، دخانیات و اسلحه و نظایر آن الزامی نیست و واردات با استفاده از شماره شناسایی مودی، انجام می گیرد. در آمریکا نیز هر شخص مقیم دارای پرونده مالیاتی می تواند نسبت به واردات کالا اقدام نماید. در کشور کره جنوبی، همه اقلام به جز اقلامی که از سوی دولت اعلام می شود، آزادانه وارد می شوند.

بازیگران و ذینفعان صدور و تمدید کارتهای بازرگانی و پيله وری

- در فرآیند صدور، تمدید و استفاده از کارت بازرگانی، تعاون و پيله وری مراجعی همچون اتاق بازرگانی، اتاق تعاون، سازمان امور مالیاتی، گمرک، وزارت صنعت و معدن و تجارت، استانداری ها، نظام بانکی کشور و برخی مراجع دیگر نقش دارند.

نقش نظام مالیاتی

- وظیفه اصلی سازمان امور مالیاتی بررسی وضعیت مالیاتی شخص متقاضی و پاسخ به استعلام مراجع مسئول از طریق ارائه گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م می باشد. لذا در صورت ضعف در سیستم های اطلاعاتی نظام مالیاتی و یا عدم بررسی دقیق وضعیت مالیاتی متقاضی، ممکن است منجر به تضییع حقوق دولت در این حوزه گردد.

- همچنین برای صدور و تمدید کارت، فرم ثبت نام شماره اقتصادی نیز لازم می‌باشد که از طریق سازمان امور مالیاتی صادر می‌شود که با توجه به تمهیدات پیش‌بینی شده جهت بررسی اطلاعات ارائه شده در این سیستم و راستی‌آزمایی اطلاعات، اجرای دقیق و کامل آن می‌تواند از بروز بسیاری از مشکلات جلوگیری نماید.
- سازمان امور مالیاتی در حوزه استفاده از کارت بازرگانی، تعاون و پیله‌وری نیز دارای نقش می‌باشد. بدین ترتیب که با همکاری گمرک، نسبت به وصول علی‌الحساب مالیات بر درآمد و یا مالیات بر ارزش افزوده هنگام واردت توسط دارندگان کارت‌های فوق، اقدام می‌نماید. همچنین برای مودیان خوش حساب می‌تواند گواهی عدم نیاز به پرداخت مالیات علی‌الحساب را صادر نماید.

وضعیت پرونده‌های مالیاتی مربوط به کارت‌های بازرگانی و پیله‌وری

- بررسی وضعیت بدهی مربوط به پرونده‌های مالیاتی دارندگان کارت بازرگانی، ضرورت بازرنگری و رعایت الزامات قانونی در رابطه با این کارت‌ها را آشکار می‌نماید. آمار و ارقام دریافتی از دفتر حسابداری و وصول مالیات سازمان امور مالیاتی نشان می‌دهد که بدهی کارت‌های بازرگانی منتهی به ۱۳۹۳/۱۲/۱۳ در بخش اشخاص حقیقی و تنها برای مودیان دارای بدهی بیش از یک میلیارد ریال، بالغ بر ۴۸,۲۹۱ میلیارد ریال بوده است که ۱۷,۴٪ از کل بدهی معوق مالیاتی کشور می‌باشد. این رقم در حدود ۱۲٪ کل مالیات وصول شده کشور در سال ۱۳۹۲ است.
- طبق آمار مذکور، در بین ادارات کل امور مالیاتی ۱۸ اداره کل دارای پرونده مربوط به کارت‌های بازرگانی اشخاص حقیقی با بدهی معوق بیش از یک میلیارد ریال می‌باشند. در این میان این ادارات، استان بوشهر با بدهی ۱۰,۵۰۸ میلیارد ریال بیشترین و استان چهارمحال و بختیاری با ۳ میلیارد ریال کمترین بدهی معوق را داشته است. نکته قابل توجه وجود بدهی بیشتر در ادارات امور مالیاتی استان‌های مرزی کشور است، بطوریکه ادارات مالیاتی ۸ استان مرزی شامل استان‌های بوشهر، گیلان، خوزستان، آذربایجان شرقی، اردبیل، آذربایجان غربی، کردستان و خراسان رضوی، دارای بیشترین بدهی مربوط به کارت‌های بازرگانی (۹۴ درصد از کل بدهی) هستند.
- همچنین براساس اطلاعات دریافتی از ادارات کل امور مالیاتی، تعداد پرونده دارندگان کارت بازرگانی در ۳۱ اداره کل مورد بررسی تا پایان سال ۱۳۹۱، برابر با ۱۳۵,۱۵۲ فقره (عملکرد هر سال هر یک از مؤدیان به عنوان یک پرونده مستقل در نظر گرفته شده است) می‌باشد که از این تعداد ۱۱۳,۳۴۴ فقره مربوط به

اشخاص حقیقی و ۲۱،۸۰۸ فقره مربوط به اشخاص حقوقی است. به بیان دیگر ۸۴ درصد از کل پرونده‌های مربوط به کارت بازرگانی در ایران اداره کل‌ها متعلق به اشخاص حقیقی می‌باشد.

- از بین ۱۳۵،۱۵۲ پرونده دارنده کارت بازرگانی در ۳۱ اداره کل امور مالیاتی، ۱۲،۵۴۶ پرونده و به بیان دیگر ۹ درصد از پرونده‌ها دارای بدهی معوق می‌باشند. همچنین بررسی پرونده‌ها دارای بدهی به تفکیک اشخاص حقیقی و حقوقی نشان می‌دهد که به ترتیب ۹ و ۱۰ درصد پرونده‌های اشخاص حقیقی و حقوقی با بدهی مواجه هستند.

- رقم کل بدهی‌های مربوط به پرونده‌های کارت بازرگانی در ۳۱ اداره کل امور مالیاتی مورد بررسی برابر با ۵۲،۷۵۵ میلیارد ریال^۱ است که رقم قابل توجهی می‌باشد. ۴۵،۲۹۲ میلیارد ریال از این بدهی مربوط به اشخاص حقیقی و ۷،۴۶۳ میلیارد ریال متعلق به اشخاص حقوقی می‌باشد. بدین معنی که اشخاص حقیقی با داشتن ۸۴ درصد از پرونده‌های مربوط به کارت بازرگانی، ۸۶ درصد از کل بدهی‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. در بین ادارات کل نیز، خوزستان، بوشهر و اردبیل دارای بیشترین بدهی در این حوزه می‌باشند.

چالش‌های مالیاتی کارت بازرگانی و پيله‌وری

- یکی از مهمترین چالش‌های سازمان امور مالیاتی در مواجهه با دارندگان کارت بازرگانی و پيله‌وری، عدم رعایت قوانین و مقررات توسط سایر مراجع ذیربط می‌باشد. از جمله اینکه مواردی وجود دارد که اتاق‌های بازرگانی بدون اخذ گواهی ماده ۱۸۶ مبادرت به صدور یا تمدید کارت بازرگانی کرده‌اند. همچنین در بسیاری از موارد، استانداری‌ها با توجه کمک به وضعیت اقتصادی مرزنشینان و جلوگیری از قاچاق بدون اعلام و اخذ گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.ا اقدام به صدور کارت پيله‌وری نموده‌اند. برای مثال طبق بررسی‌های صورت گرفته، در استان کرمانشاه ۵۹۹ فقره و در استان آذربایجان غربی تعداد ۱۶۶ فقره کارت بازرگانی و پيله‌وری بدون طی مراحل قانونی صادر و یا تمدید گردیده است.

^۱ در صورت محاسبه آمار ۴ اداره کلی که اطلاعات ارسالی آنها ناقص است، رقم کل بدهی برابر با ۵۴،۸۰۳ میلیارد ریال می‌گردد.

- با توجه به پیش‌بینی مسئولیت تضامنی مسئولان امر در صورت عدم رعایت مفاد ماده ۱۸۶ ق.م.م، انجام اقدامات حقوقی در این خصوص ضروری است که اخیراً نیز در دستور کار سازمان امور مالیاتی قرار گرفته است.
- اغلب مشکلات مربوط به کارت‌های بازرگانی و پیله‌وری در اثر فروش یا اجاره این کارت‌ها به سایر اشخاص بروز پیدا کرده است. بدین صورت که افرادی با توجه به سهولت صدور کارت‌های مذکور، با تطمیع و پرداخت مبالغی به قشرهای کم‌درآمد، اقدام به دریافت کارت برای این افراد کرده و با انجام واردات با استفاده از این کارت‌ها، از پرداخت حقوق دولتی فرار می‌کنند. در نتیجه واردات بسیاری از کالاها، توسط اشخاصی به غیر از دارنده کارت انجام می‌شود که وصول مالیات از آن‌ها در اغلب موارد با مشکل مواجه می‌گردد.
- همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد در موارد مختلفی اشخاص اقدام به تهیه و ارائه گواهی‌های مربوط به صدور و تمدید کارت بازرگانی به ویژه گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م و یا مدارک لازم جهت ترخیص کالای وارد شده از گمرک به صورت تقلبی نموده‌اند. در این خصوص، وجود فساد در بین مأموران مربوطه در اتاق‌های بازرگانی، گمرک و حتی ادارات مالیاتی نیز بایستی مدنظر قرار گیرد.

راهکارهای پیشنهادی

- به نظر می‌رسد در صورت اجرای دقیق قوانین و مقررات موجود توسط اتاق‌های بازرگانی، استانداری‌ها، گمرک، سازمان امور مالیاتی و سایر مراجع ذیصلاح، تا حد بسیار زیادی نسبت به سوءاستفاده از این کارت‌ها جلوگیری می‌گردد. با این وجود عملکرد مالیاتی دارندگان کارت‌های بازرگانی و پیله‌وری حاکی است که با وجود تمهیدات اندیشیده شده، مشکلات این حوزه حل نشده باقی مانده است.
- با توجه به تجربه سایر کشورها، یکی از راهکارهای قابل طرح حذف کارت‌های بازرگانی (به غیر از موارد خاص) می‌باشد. در این حالت، به هر شخص شماره اقتصادی منحصر به فردی اختصاص داده می‌شود که در انجام فعالیت‌های وی (از جمله صادرات و واردات) مورد استفاده قرار می‌گیرد. البته بدیهی است پیش شرط انجام این کار وجود شفافیت بالا در نظام اقتصادی کشور می‌باشد.

- همان‌گونه که ذکر شد یکی از مهمترین چالش‌های موجود، عدم اجرای صحیح قوانین و مقررات توسط مراجع ذیصلاح در خصوص صدور و تمدید کارت بازرگانی و یا پیله‌وری می‌باشد. لذا همکاری و هماهنگی بیشتر سازمان امور مالیاتی با سایر مراجع از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت، اتاق‌های بازرگانی، استانداری‌ها، گمرک ضروری می‌باشد. به ویژه ضرورت هماهنگی بیشتر بین سازمان امور مالیاتی و گمرک در خصوص حضور و نظارت مأموران مالیاتی در محل گمرک و نحوه عمل گمرک در مورد اخذ مالیات بر ارزش افزوده و علی‌الحساب مالیات بر درآمد هنگام واردات و واریز آن به حساب سازمان امور مالیاتی اهمیت بسیاری دارد. همچنین پیگیری حقوقی موارد تخطی از قوانین و مقررات و به خصوص موضوع مسئولیت تضامنی مسئولان مربوطه در صورت تخلف از قوانین (طبق حکم ماده ۱۸۶ قانون مالیات‌های مستقیم)، لازم به نظر می‌رسد.

- راهکار قابل بررسی دیگر، در نظر گرفتن ضمانت‌های قانونی بیشتر در موارد سوءاستفاده از کارت‌های بازرگانی و پیله‌وری می‌باشد. در این راستا می‌توان بر جنبه جرم‌انگاری سوءاستفاده از کارت بازرگانی تأکید نمود که این موضوع در لایحه اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم پیش‌بینی شده است.

- به نظر می‌رسد جهت ممانعت از بروز مشکل، به ویژه در مورد خرید و فروش کارت‌ها، پیش‌بینی محدودیت‌هایی جهت اشخاص متقاضی دریافت کارت مفید باشد. بررسی اولیه شرایط مالی و اقتصادی متقاضی توسط اتاق‌های بازرگانی و یا سایر مراجع، از جمله راهکارهای موجود در این زمینه است. همچنین رتبه‌بندی بازرگانان با توجه به وضعیت مالی و اقتصادی آنان و صدور کارت در طبقه‌بندی‌های متفاوت می‌تواند مدنظر قرار گیرد. البته این راهکار می‌تواند اثر منفی در فضای کسب و کار و تسهیل تجارت داشته باشد.

- صرف‌نظر از سایر راهکارها، تأمین شرایطی در جهت برقراری ارتباط آنلاین و سیستمی بین مراجع مسئول، به خصوص سازمان امور مالیاتی، اتاق‌های بازرگانی و گمرک، جهت انجام امور مربوطه مانند صدور گواهی‌ها، می‌تواند به تسهیل فرآیند مربوطه و جلوگیری از انجام تقلب و کلاهبرداری کمک شایانی نماید. همچنین در صورتی که سیستم‌های مربوطه به گونه‌ای طراحی شوند که هرگونه تراکنش تجاری انجام شده توسط دارنده کارت، با مشخصات کامل حجم و مبالغ تراکنش به مراجع ذیربط (مانند وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی، اتاق‌های بازرگانی و غیره) از طریق گمرک و سایر مراجع کنترل

کننده کارت و فعالیتهای مربوطه به صورت الکترونیکی منعکس شود، دارای تأثیر بسیاری زیادی در جلوگیری از بروز مشکلات و چالش‌ها می‌باشد.

- یکی از روش‌های جلوگیری از فرار مالیاتی در این حوزه، افزایش مالیات اخذ شده هنگام واردات می‌باشد که در این راستا موارد زیر قابل طرح است:

- دریافت علی‌الحساب مالیات بر درآمد با نرخ بالاتر.
- دریافت علی‌الحساب مالیات بر درآمد از واردکنندگان کالاهای مشمول قانون مالیات بر ارزش افزوده (مانند سایر کالاها، با نرخ پایین‌تر، به صورت تضامین غیرنقدی و ...).
- دریافت تضامین بیشتر به صورت چک، سفته و ...
- پیش‌بینی تمهیدات خاص برای اشخاصی که به صورت و کالته و حق‌العمل کاری فعالیت می‌کنند.
- اعمال محدودیت و یا اخذ تضامین بیشتر نسبت به کارت‌های بازرگانی که مدت زمان کمی از صدور آنها گذشته است.

- انجام اقداماتی در جهت کوتاه نمودن فاصله انجام واردات و تعیین مالیات مربوطه.
- در نظر گرفتن محدودیت‌ها و شرایط سخت‌تر در مورد مودیان بدحساب.
- منوط نمودن دریافت تسهیلات مربوطه در این بخش (مانند جوایز صادراتی و ...) به تسویه حساب مالیاتی.

- در نهایت به نظر می‌رسد بخش زیادی از سوءاستفاده از کارت بازرگانی افراد توسط اشخاص دیگر مربوط به ناآگاهی دارنده کارت از مسئولیت‌های داشتن کارت بازرگانی نشأت می‌گیرد. لذا انجام فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی جهت آگاهی بخشی به افراد جامعه نیز ضروری می‌باشد. در این راستا اطلاع‌رسانی کامل مراجع صدور و تمدید کارت بازرگانی، تعاون و پیله‌وری از تبعات سوءاستفاده از کارت‌های صادره و اخذ تعهد و تضمین از متقاضی کارت دارای اهمیت بسیاری است.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۲	۱) کارت بازرگانی: اهداف، انواع و کارکردهای آن
۳	۱.۱) فرآیند صدور کارت بازرگانی
۱۲	۲.۱) فرآیند تمدید کارت بازرگانی
۱۲	۱.۲.۱) مدارک لازم جهت تمدید کارت بازرگانی اشخاص حقیقی/حقوقی
۱۴	۳.۱) معافیت از داشتن کارت بازرگانی
۱۴	۴.۱) ابطال کارت بازرگانی
۱۴	۱.۴.۱) ابطال اختیاری(انصراف) کارت بازرگانی
۱۵	۲.۴.۱) ابطال اجباری کارت بازرگانی
۱۵	۳.۴.۱) تعلیق کارت بازرگانی
۱۶	۲) کارت پبله وری
۱۷	۱.۲) شرایط لازم جهت اخذ کارت پبله وری
۱۸	۳) نگاهی گذرا بر تجربه برخی کشورها در صدور مجوز کارت بازرگانی
۱۸	۱-۳) لزوم اخذ کارت بازرگانی یا مجوز برای صادرات و واردات
۱۹	۲-۳) رفتار مالیاتی با واردات
۲۱	۴) بازیگران، ذینفعان و سوء استفاده های احتمالی از کارتهای بازرگانی، تعاون و پبله وری
۲۴	۵) بررسی ظرفیتهای موجود در قوانین مالیاتی کشور
۲۴	۱.۵) ارائه تأییدیه از سازمان امور مالیاتی هنگام صدور و یا تمدید کارت بازرگانی
۲۹	۲.۵) دریافت علی الحساب مالیات بر درآمد به هنگام ورود کالا
۳۴	۶) وضعیت پرونده های مالیاتی دارندگان کارت های بازرگانی
۴۱	۷) چالش های مالیاتی کارت بازرگانی و پبله وری
۴۱	۱.۷) عدم رعایت الزامات قانونی توسط مراجع ذیصلاح
۴۲	۲.۷) خرید و فروش کارت های بازرگانی و پبله وری
۴۴	۳.۷) تقلب و کلاهبرداری
۴۴	۸) راهکارهای پیشنهادی

شرایط کنونی حاکم بر اقتصاد کشور و لزوم کاهش وابستگی بودجه عمومی به نفت و جایگزینی آن با درآمدهای مالیاتی در راستای ثبات مالی بودجه دولت، ضرورت ارتقای نظام مالیاتی را بیش از پیش آشکار نموده است. در این بین سازمان امور مالیاتی کشور به عنوان متولی وصول مالیات در کشور می‌بایست از تمامی توان و ظرفیت خویش در جهت تحقق درآمدهای مالیاتی بواسطه شناسایی پایه‌ها و منابع جدید و به خصوص جلوگیری از راه‌های فرار مالیاتی، استفاده نماید. امروزه مودیان مالیاتی از طرق و به دلایل مختلفی از پرداخت مالیات خودداری می‌کنند. یکی از حوزه‌هایی که سازمان امور مالیاتی در وصول مالیات از آن دارای چالش بوده و فرار مالیاتی نسبتاً گسترده‌ای در آن وجود دارد، فعالیت‌های اقتصادی و تجاری دارندگان کارت‌های بازرگانی و پیلهوری می‌باشد. در حالی که هدف از استفاده از این کارت‌ها، ساماندهی حوزه بازرگانی خارجی می‌باشد، در حال حاضر به واسطه سوءاستفاده برخی دارندگان آنها موجب ایجاد مشکلاتی شده و در نتیجه معوقه مالیاتی دارندگان کارت‌های بازرگانی و پیلهوری به رقم قابل توجهی رسیده است. لذا بررسی کاستی‌ها و نقاط ضعف سیستم فعلی صدور، تمدید و استفاده از کارت‌های بازرگانی و کارت‌های پیلهوری جهت شناسایی و رفع زمینه‌های بالقوه فرار مالیاتی در این حوزه ضروری به نظر می‌رسد. بدین منظور، در این گزارش در ابتدا به معرفی کارت بازرگانی و پیلهوری، شرایط و نحوه صدور آن در کشور و نیز مقایسه آن با سایر کشورها پرداخته می‌شود و در ادامه چالش‌های مالیاتی مربوطه مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در نهایت نیز راهکارهایی جهت رفع مشکلات مربوطه ارائه می‌گردد.

۱) کارت بازرگانی: اهداف، انواع و کارکردهای آن

۱. کارت بازرگانی^۱، مجوزی است که به موجب ماده ۲ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲/۴/۲ مجلس شورای اسلامی به دارنده آن اعم از شخص حقیقی یا حقوقی اجازه داده می‌شود تا به انجام تجارت خارجی از قبیل ثبت سفارش و ترخیص کالا، واردات از مناطق آزاد، حق العمل‌کاری در گمرک و صادرات کلیه کالاهای مجاز مبادرت نماید.

۲. براساس قوانین و مقررات، کارت بازرگانی در دو نوع موقت و دائمی صادر می‌شود. کارت بازرگانی دائمی به دو صورت یک‌ساله و پنج‌ساله (برای واحدهای تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری) صادر می‌شود و دارای قابلیت تمدید می‌باشد. کارت‌های موقت نیز به سه نوع کارت موقت ویژه تولیدی‌ها، کارت موقت ویژه صادرات و کارت موقت ویژه واحدهای غیرتجاری تقسیم می‌شوند. کارت موقت ویژه تولیدی‌ها برای واردات ماشین‌آلات تولیدی توسط واحدهای تولیدی دارای پروانه، کارت موقت ویژه صادرات، برای متقاضیانی که قصد صادرات دارند و ارزش صادرات آنها بالا نیست و سرانجام کارت موقت ویژه واحدهای غیرتولیدی (مانند چاپخانه‌ها، درمانگاه‌ها، پزشکان و...) برای واردات ماشین حساب و دستگاه‌های پزشکی که دارای کارت بازرگانی نمی‌باشند، برای مدت محدود چند ماهه، صادر می‌گردد.

۳. در خصوص کارکرد کارت بازرگانی می‌توان گفت که این کارت به نوعی کارت یا برگه شناسایی تجار محسوب می‌شود و برای انجام تشریفات صادرات و واردات در گمرکات و شناسایی هویت واردکننده یا صادرکننده مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین کارتهای بازرگانی علاوه بر اینکه به عنوان کارت شناسایی در بازرگانی خارجی مورد استفاده قرار می‌گیرند، ابزاری برای ایجاد شفافیت در فعالیتهای بازرگانی خارجی محسوب می‌شود. از سوی دیگر صدور و توزیع کارت‌های هوشمند بازرگانی (در حال حاضر صدور و تمدید از طریق سامانه هوشمند صورت می‌گیرد) می‌تواند در راستای اعمال نظارت بیشتر بر عملکرد دارندگان کارت‌های بازرگانی باشد؛ ضمن اینکه از این طریق، امکان ایجاد شفافیت و نظارت بر عملکرد واردات و صادرات و جلوگیری از قاچاق کالا فراهم می‌شود.

^۱ - COMMERCIAL CARD

۱.۱) فرآیند صدور کارت بازرگانی

۴. قبل از تاسیس اتاق بازرگانی در سال ۱۳۷۴، امور مربوط به صدور و تمدید کارت های بازرگانی در استان‌ها بر عهده سازمان بازرگانی استانها بود، اما در حال حاضر و با تاسیس اتاق بازرگانی در استانها، صدور کارت از سوی این اتاق انجام می‌گیرد. همچنین صدور کارت بازرگانی به شکل هوشمند از ابتدای مهر ماه سال ۱۳۹۰ و به تدریج برای بازرگانان و تجار آغاز شده و از سال ۱۳۹۱ به تمام اعضای اتاق ارائه گردیده است.
۵. فرآیند صدور کارت بازرگانی با مراجعه متقاضیان به سامانه اینترنتی یکپارچه صدور کارت بازرگانی هوشمند آغاز و با وارد نمودن اطلاعات درخواستی خود (شامل: مشخصات متقاضی، مشخصات تماس، فرم‌های گواهی^۱، مشخصات ثبتی، رشته فعالیت، مشخصات کسب و کار و مدارک مربوطه) در آن انجام می‌شود. بر اساس قانون، اشخاص متقاضی کارت بازرگانی، باید عضو اتاق بازرگانی باشند. البته هر شخصی که عضو اتاق بازرگانی است، لزوماً دارای کارت بازرگانی نمی‌باشد.

۶. براساس ماده ۲ مقررات صادرات و واردات (سال ۱۳۹۳) نحوه صدور کارت بازرگانی به قرار زیر تعیین گردیده است:

- کارت بازرگانی توسط شعب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در تهران یا شهرستان‌ها به نام متقاضیان واجد شرایط، برای مدت یک سال با رشته فعالیت خاص، حسب درخواست متقاضی صادر

^۱ - مانند گواهی عدم سوء پیشینه، گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م و سایر مواردی که در قسمت مدارک مورد نیاز اشخاص حقیقی و حقوقی بدانها اشاره شده است.

می‌گردد و پس از **تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت** معتبر خواهد بود. البته طبق مصوبه هیأت وزیران، مهلت اعتبار کارت‌های بازرگانی برای واحدهای تولیدی دارای پروانه بهره‌برداری، پنج سال تعیین گردیده است.

- براساس تبصره ۱ ماده مذکور نیز کارت بازرگانی کلیه شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های مربوط، فقط **توسط اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران در تهران یا سایر شهرستان‌ها** صادر می‌گردد و پس از **تأیید وزارت صنعت، معدن و تجارت**، معتبر خواهد بود. همچنین درج رشته فعالیت در کارت بازرگانی برای صادرات الزامی نیست.

۱.۱.۱) شرایط اخذ کارت بازرگانی

۷. در حال حاضر مطابق قوانین و مقررات صادرات و واردات، شرایط لازم برای اخذ کارت بازرگانی در مورد اشخاص حقیقی و حقوقی، به شرح زیر می‌باشد:

الف- اشخاص حقیقی ایرانی

- داشتن حداقل سن بیست و سه سال تمام
- داشتن برگ پایان خدمت نظام وظیفه یا برگ معافیت برای آقایان (صدور کارت بازرگانی برای دارندگان برگ معافیت موقت فقط در مدت اعتبار برگ معافیت موقت بلامانع است).
- داشتن حداقل مدرک دیپلم متوسطه.
- داشتن محل کسب متناسب با رشته فعالیت، اعم از ملکی یا استیجاری (برای احراز این شرایط، رایحه مدارک مثبت و حسب مورد تأییدیه اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن ایران و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران الزامی است)^۱.
- داشتن دفاتر قانونی و رایحه اظهارنامه ثبتی.
- داشتن حساب جاری در یکی از بانک‌های داخلی و داشتن گواهی عدم وجود چک برگشتی در سیستم بانکی کشور (یا رفع اثر از چک‌های برگشتی پس از استعلام از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران).

^۱ - چگونگی احراز اهلیت و محل کسب متقاضیان صدور و تمدید کارت بازرگانی بر اساس بخشنامه شماره ۳۲۶۱/۲۱۰/۹۳ مورخ ۹۲/۱/۳۱ سازمان توسعه تجارت ایران تعیین گردیده که در پایان این بخش ارائه شده است.

- عدم اشتغال تمام وقت و رابطه استخدامی با وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی و قوای سه‌گانه.
- عدم ورشکستگی به تقصیر و تقلب.
- نداشتن محکومیت مؤثر کیفری.
- ارایه گواهی اداره امور مالیاتی ذی‌ربط مبنی بر پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی قطعی شده موضوع ماده (۱۸۶) قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحیه‌های بعدی آن.
- داشتن گواهی حضور و موفقیت در دوره‌های توجیهی^۱.
- ارائه گواهی از گمرک جمهوری اسلامی ایران مبنی بر عدم بدهی قطعی، موضوع ماده (۷) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ و با تعیین مالکیت بدهی خود و گواهی عدم قاچاق و جعل اسناد گمرکی.
- ارائه شماره اقتصادی

ب- اشخاص حقیقی غیر ایرانی

۱. داشتن کلیه شرایط مقرر برای اشخاص ایرانی با استثنای برگ پایان خدمت و وظیفه یا برگ معافیت.
۲. داشتن پروانه کار و اقامت معتبر.
۳. عمل متقابل کشور متبوع آنها در مورد ایرانیان مقیم آن کشور. در موارد خاص که صدور کارت بازرگانی بدون توجه به عمل متقابل کشور متبوع متقاضی به تشخیص وزارت صنعت، معدن و تجارت ضرورت داشته باشد، وزارت مذکور می‌تواند مجاز بودن صدور کارت بازرگانی برای این قبیل متقاضیان را بدون رعایت شرط عمل متقابل به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، اعلام نماید.

^۱- فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در رشته‌های مرتبط از ارایه این گواهی معاف می‌باشند و فهرست رشته‌های مرتبط در دستورالعمل اجرایی دوره‌های آموزشی مشخص خواهد شد.

ج- اشخاص حقوقی (اعم از اینکه تشکیل و ثبت آنها در ایران بوده یا تشکیل آنها در خارج از کشور

بوده و سپس در ایران به ثبت رسیده باشند):

- مدیرعامل شرکت باید دارای شرایط مقرر در بندهای ۱، ۲، ۳، ۷، ۸، ۹، ۱۱ مربوط به اشخاص حقیقی ایرانی و حسب مورد بندهای ۲ و ۳ اشخاص حقیقی غیر ایرانی باشند.
 - مدیران عامل شرکتهای تعاونی، شرکتهای دولتی و شرکتهای موضوع قانون حفاظت و توسعه صنایع ایران - مصوب ۱۳۵۸ - مشمول محدودیت «عدم اشتغال تمام وقت و رابطه استخدامی با وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی و قوای سه گانه» نخواهند بود.
 - مدیران شرکتهای دولتی، شرکت های متعلق به نهادهای انقلاب اسلامی و شرکتهای موضوع قانون حفاظت صنایع، که حکم مدیریت آنان توسط سازمان دولتی و نهاد ذی ربط صادر شده باشد، از ارایه گواهی «نداشتن محکومیت مؤثر کیفری» معاف خواهند بود.
 - شرکت ها باید دارای شرایط مقرر در بندهای ۴، ۵، ۶، ۸ و ۱۰ ذکر شده در بخش اشخاص حقیقی ایرانی (شامل داشتن محل کسب متناسب با رشته فعالیت اعم از ملکی یا استیجاری، داشتن دفاتر قانونی و ارایه اظهارنامه ثبتی، داشتن حساب جاری در یکی از بانک های داخلی و داشتن گواهی عدم چک برگشتی در سیستم بانکی کشور، عدم ورشکستگی به تقصیر و تقلب و ارایه گواهی اداره امور مالیاتی ذی ربط مبنی بر پرداخت با ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی قطعی شده) نیز باشند.
- کارت بازرگانی اشخاص حقوقی با رعایت مفاد بندهای یادشده به نام شرکت صادر می گردد.

۲.۱.۱) مدارک لازم جهت صدور کارت بازرگانی اشخاص حقیقی/حقوقی

- ۸ اشخاص مزبور با دارا بودن شرایط فوق، در صورت ارائه مدارک ذیل می توانند نسبت به دریافت کارت بازرگانی اقدام نمایند:
- اصل اظهارنامه ثبت نام در دفاتر بازرگانی که به گواهی اداره ثبت شرکتها رسیده باشد.
 - اصل گواهی پلمپ دفاتر از اداره ثبت شرکتها.

- در خصوص شرکت‌های با مسئولیت محدود، ارائه یک برگ کپی تقاضانامه ثبت شرکت‌های داخلی و شرکت نامه رسمی که ممه‌ور به مهر اداره ثبت شرکت‌ها باشد، الزامی است. در خصوص شرکت‌های سهامی خاص و عام ارائه یک برگ کپی اظهارنامه ثبت شرکت‌های سهامی خاص یا عام که ممه‌ور به مهر اداره ثبت شرکت‌ها باشد، الزامی است.
- فرم تعهد نامه به همراه امضاء متقاضی/مدیرعامل، مهر شرکت و گواهی امضاء در دفتر اسناد رسمی
- اصل گواهی موضوع ماده ۱۸۶ ق.م.م مربوط به آخرین سال عملکرد مبنی بر بلامانع بودن صدور کارت بازرگانی در سال جاری به آدرس متقاضی/دفتر مرکزی شرکت.
- روزنامه رسمی تاسیس و کلیه تغییرات شرکت تا این تاریخ (موضوع فعالیت شرکت بایستی در راستای صادرات و واردات کالا باشد).
- اصل مدرک تحصیلی معتبر (حداقل دیپلم متوسطه)، گواهی عدم سوء پیشینه، عکس، کارت ملی و کارت پایان خدمت یا معافیت دائم (برای آقایان؛ متقاضیانی که سن آنان ۵۰ سال تمام باشد، از ارائه پایان خدمت معاف می باشند) متقاضی/مدیرعامل.
- تبصره ۵:** دارندگان پروانه بهره‌برداری صنعتی، کشاورزی، معدنی، خدمات فنی مهندسی و خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) از مراجع ذیربط، مشروط بر اینکه دو سال از تاریخ صدور پروانه آنها گذشته باشد، از ارائه مدرک فوق معاف می‌باشند و تنها ملزم به ارائه اصل مدرک تولید هستند. همچنین ارائه کنندگان مدارک مثبت مبنی بر حداقل سه سال سابقه فعالیت در زمینه تجارت با تشخیص اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران و تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران از ارائه مدرک تحصیلی معاف می‌باشند.
- اصل گواهی بانک مبنی بر تایید حساب جاری و حسن اعتبار بانکی به نام متقاضی/مدیرعامل با مهر امضای رئیس شعبه.
- ارائه یکی از مدارک مالکیت ذیل:
- الف:** اصل سند مالکیت شش دانگ به نام متقاضی/شرکت، به آدرس دفتر کار/دفتر مرکزی (آدرس اظهارنامه).

ب: اصل اجاره نامه محضری معتبر به نام متقاضی/شرکت، برای محل کار و به آدرس دفتر کار/دفتر مرکزی (آدرس اظهارنامه).

ج: اصل اجاره نامه بنگاه املاک دارای کد رهگیری به نام متقاضی/شرکت، برای محل کار و به آدرس دفتر کار/دفتر مرکزی (آدرس اظهارنامه).

- اشخاص غیر ایرانی متقاضی کارت بازرگانی علاوه بر ارائه مدارک فوق به استثنای بندهای ۳، ۷ و ۱۰ ملزم به ارائه تاییدیه صلاحیت مدیران خارجی از سفارتخانه متبوعشان و ارائه کپی پروانه کار و اقامت به همراه اصل مدارک می‌باشند.
- مدرک تولیدی معتبر از یکی از وزارتخانه‌های تولیدی برای واحدهای تولیدی (صنوف تولیدی دارای پروانه کسب مشمول این بند نمی‌گردند).
- شماره اقتصادی جدید و یا ارائه تاییدیه پیش ثبت نام در سایت Tax.gov.ir و تعهد مبنی بر ارائه شماره اقتصادی جدید پس از صدور.

تذکره ۱: کارمندان تمام وقت دستگاههای دولتی نمی‌توانند کارت بازرگانی دریافت نمایند.

تذکره ۲: کلیه مدارک در محل اتاق برابر اصل می‌گردد. حضور متقاضی یا مدیرعامل و یا نماینده قانونی او در مرحله برابر اصل و تحویل کارت الزامی است.

تذکره ۳: برای هر واحد ملکی فقط یک کارت بازرگانی صادر می‌گردد.

تذکره ۴: حضور متقاضی یا مدیرعامل در کلاسهای آموزشی براساس نوع مدرک تحصیلی الزامی می‌باشد.

تذکره ۵: بایستی رشته فعالیتهای خاص انتخاب شده توسط متقاضیان در زمان تکمیل اطلاعات ثبت نامی، در راستای نیازهای وارداتی آنان باشد، زیرا تنها واردات در چهارچوب رشته های انتخابی امکان پذیر خواهد بود. البته برای صادرات کالا محدودیتی وجود ندارد.

تذکره ۶: بخشنامه شماره ۳۲۶۱/۲۱۰/۹۳ مورخ ۳۱/۱/۹۲ سازمان توسعه تجارت ایران، چگونگی احراز اهلیت و محل کسب متقاضیان صدور و تمدید کارت بازرگانی را بدین شرح تعیین کرده است:

الف- معیارهای سنجش فعالیت در زمینه تجارت برای متقاضیان صدور کارت بازرگانی

- ۱- داشتن حداقل سه سال سابقه کارت بازرگانی اعم از متصل یا منفصل
- ۲- ارائه مدارک مثبته مبنی بر مبادرت به امور بازرگانی داخلی یا خارجی که نشان دهنده سه سال فعالیت متقاضیان باشد، نظیر یکی از موارد ذیل:
 - ۱-۲- ارائه تأییدیه مبنی بر سه سال همکاری در امور بازرگانی در بنگاههای اقتصادی و تجاری معتبر (اشخاص حقیقی و حقوقی) با ارائه گواهی مربوط مانند حکم کارگزینی مبنی بر تأیید تصدی مدیریت عامل، عضو هیأت مدیره، مدیریت بازرگانی یا فروش؛ حکم کارگزینی و یا ارائه لیست بیمه تامین اجتماعی مبنی بر تصدی کارشناسان امور بازرگانی و یا سایر فعالیت های مرتبط.
 - ۲-۲- ارائه اظهارنامه مالیاتی.
 - ۳-۲- ارائه پروانه کسب معتبر به نام متقاضی در زمینه های مرتبط که از تاریخ صدور آن حداقل سه سال گذشته باشد.
 - ۴-۲- داشتن حداقل سه سال سابقه عضویت فعال، به صورت منفصل یا متصل در تشکلهای اقتصادی با تأیید تشکل مربوطه.
 - ۵-۲- ارائه مجوز صنعتی مأخوذه از وزارت صنعت، معدن و تجارت و یا سایر گواهی های فعالیت از وزارتخانه ها و مراجع ذیربط.
 - ۶-۲- داشتن مدرک تحصیلی دانشگاهی مرتبط اعم از داخلی و یا خارجی (مدیریت بازرگانی، علوم اقتصادی، حقوق، امور گمرکی، صنعتی و تولید).
 - ۷-۲- سایر موارد با نظر کمیونی متشکل ار دو نفر از اعضای هیأت رئیسه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی و یا اتاق تعاون ذیربط حسب مورد و رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان.

ب- چگونگی احراز محل کسب متناسب اعم از ملکی یا استیجاری

۱- برای کلیه متقاضیان حقیقی و حقوقی، برخورداری از محل کسب متناسب اعم از مسکونی، تجاری و اداری بنا به احراز اتاق‌ها، قابل پذیرش می‌باشد.

تبصره ۱- سند ملکی محل کار متقاضی اشخاص حقیقی و دفتر مرکزی اشخاص حقوقی باید قابل شناسایی و مورد تائید اتاق‌های بازرگانی، تعاون و یا تشکل‌های اقتصادی مرتبط باشد.

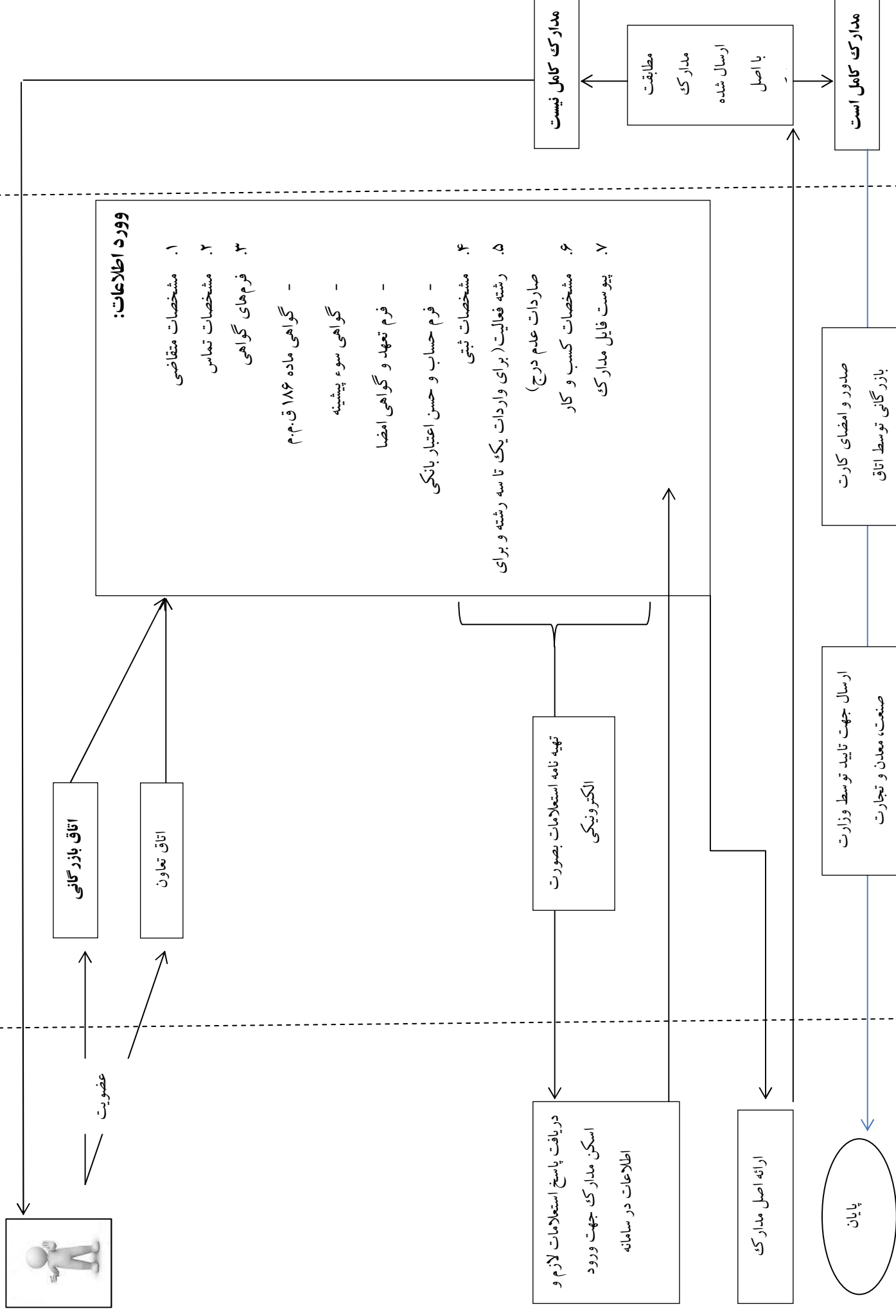
تبصره ۲- در صورت استیجاری بودن ملک و متناسب بودن ملک مورد اجاره برای محل کار، تنظیم اجاره نامه در دفاتر اسناد رسمی و یا بنگاه معاملات ملکی معتبر و دارای کد رهگیری سامانه املاک و مستغلات الزامی است.

تبصره ۳- چنانچه سند مالکیت محل کسب به نام مدیر عامل و یا یکی از اعضای هیأت مدیره شخص حقوقی باشد، تنظیم اجاره نامه عادی در این خصوص کافی به مقصود می‌باشد.

۲- صدور و تمدید کارت بازرگانی آن دسته از متقاضیانی که نسبت به اجاره کمتر از شش دانگ و یا یک سهم از چند سهم از یک ملک، اقدام نمایند (به عنوان مثال یک باب اتاق) با رعایت سایر مقررات و شرایط مشروط بر اینکه قابل شناسایی باشد، بلامانع است.

۳- صدور کارت بازرگانی مربوط به اجاره نامه‌های تنظیمی از سوی بنگاه‌های املاک و مستغلات یا اجاره نامه‌های محضری آپارتمان‌هایی که هنوز سند تفکیکی آن صادر نشده است و همچنین تمدید آن برای یک نوبت، بلامانع می‌باشد.

در شکل (۱)، فرآیند صدور کارت بازرگانی هوشمند به تصویر کشیده شده است.

۲.۱) فرآیند تمدید کارت بازرگانی

۹. برای تمدید کارت بازرگانی، دارنده کارت بازرگانی یا نماینده او بایستی با در دست داشتن مدارک زیر به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران حسب مورد مراجعه نماید:

۱.۲.۱) مدارک لازم جهت تمدید کارت بازرگانی اشخاص حقیقی/حقوقی

- فرم تعهدنامه به همراه مهر و امضاء متقاضی/مدیرعامل، مهر شرکت و گواهی امضاء در دفتر اسناد رسمی.
 - اصل کارت بازرگانی.
 - کارت ملی و عکس.
 - اصل گواهی موضوع ماده ۱۸۶ ق.م.م مربوط به آخرین سال عملکرد مبنی بر بلامانع بودن تمدید کارت بازرگانی در سال جاری به آدرس مندرج در کارت بازرگانی.
 - اظهارنامه‌های مالیات بر ارزش افزوده سالهای ۹۰-۹۱-۹۲ (مربوط به تمدید کارت در سال ۹۳) و کلیه برگهای قطعی و تشخیص مالیات مربوط به سالهایی که کارت بازرگانی تمدید اما به اتاق ارائه نگردیده است.
 - اصل مفاسد حساب حق بیمه تامین اجتماعی: در صورت عدم اعلام نظر صندوق تامین اجتماعی ظرف یک ماه از تاریخ ثبت تقاضای مفاسد حساب، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران نسبت به تمدید کارت بازرگانی اقدام می نماید.
 - اظهارنامه ثبت نام در دفتر ثبت تجاری.
 - در صورت استیجاری بودن دفتر کار، ارائه اصل اجاره نامه تمدید شده.
 - در صورت تغییر آدرس علاوه بر ارائه یک برگ اظهار نامه تغییر آدرس از اداره ثبت شرکت ها، ارائه یکی از مدارک مالکیت ذیل الزامی است:
- الف**-سند مالکیت شش دانگ به نام متقاضی/شرکت، به آدرس دفتر کار/دفتر مرکزی(آدرس اظهارنامه)

ب- اجاره نامه محضری معتبر به نام متقاضی/شرکت، برای محل کار و به آدرس دفتر کار/دفتر مرکزی (آدرس اظهارنامه)

ج- اصل اجاره نامه بنگاه املاک دارای کد رهگیری و هولوگرام به نام متقاضی/شرکت، برای محل کار و به آدرس دفتر کار/دفتر مرکزی (آدرس اظهارنامه)

- اصل مدرک تولیدی معتبر از یکی از وزارتخانه های تولیدی برای واحدهای تولیدی (صنوف تولیدی دارای پروانه کسب مشمول این بند نمی گردند).

- روزنامه رسمی تاسیس و تغییرات شرکت تاکنون.

تذکره: در شرکتهای سهامی چنانچه مدت تصدی هیئت مدیره به پایان رسیده باشد، ارائه آگهی روزنامه رسمی ابقاء مجدد هیئت مدیره الزامی است. همچنین در صورت تغییر نوع شرکت علاوه بر ارائه آگهی روزنامه رسمی تغییر، ارائه اظهارنامه مربوط به نوع فعلی شرکت صادره از اداره ثبت شرکتهای الزامی است.

- در صورت تغییر مدیرعامل علاوه بر سایر مدارک، ارائه کارت ملی، گواهی عدم سوء پیشینه، مدرک تحصیلی و کارن پایان خدمت یا معافیت دائم (برای آقایان) مدیرعامل جدید الزامی است.

- اشخاص غیرایرانی متقاضی کارت بازرگانی علاوه بر ارائه مدارک فوق به استثنای بند ۸ ملزم به ارائه تأیید صلاحیت مدیران خارجی از سفارتخانه متبوعشان و ارائه کپی پروانه کار و اقامت به همراه اصل مدرک می باشند.

تبصره ۵- کلیه دارندگان کارت بازرگانی چنانچه پس از اتمام مدت اعتبار، حداکثر ظرف مدت دو سال اقدام به تمدید آن ننمایند، باید علاوه بر ارایه مدارک مذکور، کلیه مراحل صدور کارت بازرگانی را دوباره طی نمایند. تاریخ تمدید کارت بازرگانی، مبداء اعتبار مجدد خواهد بود.

همچنین کلیه مدارک در محل اتاق برابر اصل می گردد. در مراحل برابر اصل مدارک و دریافت کارت بازرگانی حضور مدیرعامل و یا نماینده قانونی ایشان الزامی است.

تذکره مهم: دارندگان کارت بازرگانی حق واگذاری حقوق آن را به غیر ندارند.

۳.۱) معافیت از داشتن کارت بازرگانی

۱۰. مواردی وجود دارد که نیازی به اخذ کارت بازرگانی نمی‌باشد که به شرح ذیل می‌باشد:
- شرکت تعاونی مرزنشینان برای ورود کالاهای مورد نیاز خانوارهای مرزنشین طبق فهرست مربوط و به تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده و صدور کالا در ازای کالاهای وارداتی.
 - ملوانان ایرانی شاغل در شناورهایی که بین سواحل ایران و سایر کشورها در تردد هستند، برای ورود کالاهای مورد نیاز خانواده خود به تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده.
 - پیله‌وران برای ورود کالاهای قابل ورود مورد نیاز استان خود و استانهای همجوار در صورت اخذ کارت پیله‌وری و مجوز ورود از اداره بازرگانی شهر یا استان مربوط.
 - کارگران ایرانی شاغل در خارج از کشور در صورت داشتن کارنامه شغلی از وزارت کار و امور اجتماعی طبق فهرست مربوط و به تعداد، مقدار و ارزش تعیین شده.
 - کالاهایی که ورود و صدور آنها به تشخیص گمرک برای فروش نمی‌باشد.

۴.۱) ابطال کارت بازرگانی

۱۱. در موارد مختلفی امکان دارد کارت بازرگانی ابطال گردد. به طور کلی ابطال کارت بازرگانی ممکن است اختیاری یا اجباری باشد:

۱.۴.۱) ابطال اختیاری (انصراف) کارت بازرگانی

۱۲. اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی در صورت انصراف از داشتن کارت بازرگانی می‌توانند با ارائه مدارک ذیل به اتاق‌های بازرگانی و تعاون اداره کل مقررات صادرات و واردات یا سازمان‌های بازرگانی استان‌ها تقاضای ابطال کارت نمایند:
- تقاضای شرکت و یا شخص حقیقی.
 - گواهی تسلیم اظهارنامه مالیاتی آخرین سالی که تا آن زمان اظهار نامه مالیاتی آن پذیرفته شده است.
 - اظهار نامه ابطال ثبت دفاتر تجاری.

- صورتجلسه مجمع عمومی برای شرکت‌های سهام عام و خاص و تعاونی‌ها و صورتجلسه هیأت مدیره برای سایر شرکت‌ها.

- تصویر روزنامه رسمی اعلام رسمی انحلال شرکت و در صورت انحلال شرکت نیازی به ارائه مدارک مذکور در ردیف‌های ۳ و ۴ نمی‌باشد.

- ارائه اصل کارت بازرگانی

۲.۴.۱) ابطال اجباری کارت بازرگانی

۱۳. در صورتی که بعد از صدور کارت بازرگانی برای وزارت صنعت، معدن و تجارت مشخص شود که دارنده کارت فاقد یک یا چند شرط از شرایط دریافت کارت می‌باشد و یا بعد از صدور، فاقد شرط یا شرایط مذکور گردیده است، وزارت مذکور می‌تواند رأساً نسبت به ابطال کارت اقدام نموده و موضوع را به اطلاع اتاق بازرگانی و صنایع ایران یا اتاق تعاون حسب مورد برساند. همچنین در صورتی که این امر برای اتاق بازرگانی یا اتاق تعاون مشخص گردد، باید موضوع را جهت ابطال به وزارت بازرگانی منعکس نماید.

۱۴. ضمناً افرادی که مرتکب قاچاق شوند، طبق ماده ۳۰ قانون امور گمرک ایران اگر دارای کارت بازرگانی باشند در صورت محکومیت، علاوه بر مجازات‌های مربوط از عضویت اتاق بازرگانی شعب آن در شهرستان بصورت موقت یا دائم محروم و کارت بازرگانی آنها نیز باطل می‌شود.

۳.۴.۱) تعلیق کارت بازرگانی

۱۵. در مواردی که کارت اشخاص حقیقی یا حقوقی مفقود و یا به سرقت میرود متقاضی می‌تواند برای پیشگیری از سوءاستفاده احتمالی از کارت خود، درخواست تعلیق کارت بازرگانی خود را با ارائه مدارک زیر نماید:

- درخواست کتبی شخص اعم از حقیقی یا حقوقی.

- آگهی موضوع در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار.

- در صورت به سرقت رفتن کارت، علاوه بر مدارک مذکور گواهی اداره آگاهی، لازم است.

۲) کارت پيله‌وری

۱۶. یکی دیگر از انواع کارت‌هایی که برای واردات و صادرات کاربرد دارد کارت پيله‌وری است. این کارت توسط ادارات بازرگانی برای پيله‌وران نقاط مرزی با احراز شرایط مخصوص صادر می‌شود. اهداف و کارکردهای کارت پيله‌وری نیز مانند کارت بازرگانی، هويت‌بخشی به اشخاصی است که به امر صادرات و واردات مبادرت می‌ورزند تا امکان نظارت بهتر بر آنان مهیا گردد.

۱۷. بر اساس ماده (۳) قانون ساماندهی مبادلات مرزی، پيله‌ور به شخص ساکن مناطق مرزی با حداقل سه سال سابقه سکونت مستمر که دارای کارت پيله‌وری صادره از سازمان بازرگانی استان و اهلیت مندرج در ماده ۲۱۱ قانون مدنی^۱ است، اطلاق می‌شود. افراد مذکور حق دادن و کالت جهت ورود کالا به دیگران را ندارند و طبق مواد ۱۹ و ۲۰ آئین‌نامه اجرائی قانون مقررات صادرات و واردات^۲ از محل فهرستی که توسط وزارت بازرگانی اعلام می‌گردد، اقدام به واردات و صادرات کالا می‌نمایند.

۱۸. کارت پيله‌وری توسط اداره بازرگانی محل، صادر می‌شود و از تاریخ صدور به مدت یکسال اعتبار دارد. دارندگان کارت پيله‌وری می‌توانند کالاهایی را که صادرات آنها مجاز و یا با صادرات آنها موافقت کلی شده است با رعایت مقررات مربوط، به کشور یا کشورهای مقابل محل سکونت خود صادر کرده و در قبال کالاهای صادر شده، کالاهای مجاز یا مجاز مشروط موردنیاز خود را پس از کسب مجوزهای مربوطه در جداول مقررات صادرات و واردات از کشورهای مذکور وارد و ترخیص نمایند.

۱۹. همچنین طبق ماده (۶) قانون ساماندهی مبادلات مرزی، ارزش کل کالاهای قابل مبادله در مناطق مرزی تعیین شده موضوع این قانون، متناسب با وضعیت اجتماعی، اقتصادی و تعداد ساکنان مرزنشین محدوده‌های مرزی

۱- ماده ۲۱۱ قانون مدنی: برای اینکه متعاملین "اهل" محسوب شوند باید بالغ، عاقل و رشید باشند.

۲- ماده ۱۹: افراد ساکن بخش‌های مرزی کشور که سه سال مستمر در این مناطق سکونت داشته و دارای اهلیت مندرج در ماده (۲۱۱) قانون مدنی برای خرید و فروش کالای باشند می‌توانند با دریافت کارت پيله‌وری بنام خود، نسبت به مبادلات مرزی در چارچوب مقررات ماده (۲۰) اقدام نمایند. ماده ۲۰: دارندگان کارت پيله‌وری می‌توانند بدون حق توکیل، طرف یکسال اعتبار کارت خود، کالاهایی را که صادرات آنها مجاز و یا با صادرات آنها موافقت کلی شده است، با رعایت مقررات مربوط به کشور یا کشورهای مقابل محل سکونت خود صادر کرده و در مقابل کالاهای صادر شده، کالاهای مجاز یا مشروط موردنیاز خود را که فهرست آن توسط وزارت بازرگانی تهیه و اعلام می‌گردد با کسب مجوزهای مربوط در جداول مقررات صادرات و واردات و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط، از کشورهای مذکور و مناطق آزاد تجاری و صنعتی یا مناطق ویژه حراست شده گمرکی وارد و ترخیص نمایند.

توسط دولت تعیین خواهد شد. این میزان برای کل کشور هر ساله معادل سه درصد (۳٪) کل واردات کشور به ماخذ سال قبل تعیین می‌گردد که باید در قبال سه درصد (۳٪) صادرات کالاهای غیرنفتی به ماخذ سال قبل، انجام گیرد.

۲۰. براساس تبصره ۱ این ماده نیز صادرات در مقابل واردات در مناطق مرزی مشمول سقف تعیین شده برای همان مرز می‌گردد. همچنین طبق تبصره ۳، وزارت بازرگانی می‌تواند جهت توسعه صادرات در مناطق مرزی برای کالاهای صادراتی که تشریفات گمرکی را طی کرده باشد، مشوق‌های لازم از جمله جایزه صادراتی وضع نماید.

۱.۲) شرایط لازم جهت اخذ کارت پيله وری

۱. نداشتن محکومیت کیفری مؤثر
۲. داشتن برگ پایان خدمت
۳. داشتن حداقل سن ۲۱ سال تمام
۴. برخورداری شرایط لازم طبق ماده ۱۹ آئین نامه اجرای قانون مقررات صادرات و واردات
۵. عدم اشتغال و رابطه استخدامی با دستگاههای دولتی
۶. ساکن بخش‌های مرزی استان (بیش از سه سال)
۷. اخذ مفاسا حساب مالیاتی در هنگام تمدید

۳) نگاهی گذرا بر تجربه برخی کشورها در صدور مجوز کارت بازرگانی

۳-۱) لزوم اخذ کارت بازرگانی یا مجوز برای صادرات و واردات

۲۱. بررسی اجمالی رویه‌های موجود در سایر کشورها نشان می‌دهد که در بسیاری از کشورها به غیر از موارد خاص از کارت بازرگانی یا مجوز واردات برای انجام صادرات و واردات استفاده نمی‌شود و اشخاص با استفاده از شماره اقتصادی خود به این کار مبادرت می‌نمایند. در این خصوص، تجربه برخی از کشورهای منتخب به شرح زیر می‌باشد:

اتحادیه اروپا:

۲۲. در کلیه کشورهای عضو اتحادیه اروپا، سیاست تجاری مشترکی برای واردات از کشورهای ثالث اتخاذ گردیده است. اتحادیه اروپا نسبتاً از نظام وارداتی آزادی برخوردار است. مجوز واردات کالا به اتحادیه اروپا جز برای کالاهای خاص مانند محصولات کشاورزی، دخانیات و اسلحه و نظایر آن الزامی نیست. واردات در این کشورها با استفاده از شماره شناسایی مودی، انجام می‌گیرد.

۲۳. مجوز واردات یا همان کارت بازرگانی که برای اقلام خاص ضروری می‌باشد در نوبت اول بلافاصله پس از درخواست صادر می‌شود اما در نوبت‌های بعدی صدور آن ۱۰ روز به طول می‌انجامد. اعتبار این مجوزها ۴ ماه است.

آمریکا:

۲۴. در آمریکا برای انجام واردات کالا نیازی به گرفتن مجوز خاصی وجود ندارد و هر شخص مقیم دارای پرونده-ی مالیاتی می‌تواند نسبت به واردات کالا اقدام نماید.

کره جنوبی:

۲۵. در کشور کره جنوبی، همه اقلام به جز اقلامی که در فهرستی مشخص از سوی دولت اعلام می‌شود، آزادانه وارد می‌شوند و برای انجام این کار تنها بایستی به صورت خاص ثبت نام صورت گیرد. همچنین برای واردات اقلام دارویی نیاز به تاییدیه مراجع ذیصلاح است.

پاکستان و ترکیه:

۲۶. در کشورهای پاکستان و ترکیه نیز واردات کالا آزاد است و تنها برای واردات اقلام خاصی اخذ مجوز ضروری می باشد.

۲۷. در بسیاری از کشورهای دیگر نیز واردات و صادرات بدون نیاز به مجوز صورت می گیرد که به دلیل تشابه با کشورهای فوق، از توضیحات بیشتر صرف نظر می گردد.

۳-۲) رفتار مالیاتی با واردات

۲۸. بررسی رفتار مالیاتی با واردات در برخی از کشورهای جهان نشان می دهد که در اغلب این کشورها، هنگام واردات کالا، مالیات بر مصرف (مالیات بر ارزش افزوده، مالیات بر فروش و ...) اخذ می گردد. در کشورهای معدودی نیز، مبلغی تحت عنوان مالیات علی الحساب در آمد، در گمرکات وصول می شود. در جدول (۱)، انواع مالیات‌هایی که در برخی از کشورهای منتخب در هنگام واردات کالا اخذ می شود، ارائه شده است:

جدول (۱) - رفتار مالیاتی کشورها هنگام انجام واردات

ردیف	نام کشور	انواع مالیات		
		مالیات بر فروش	مالیات بر ارزش افزوده	مالیات بر درآمد مالیات بر درآمد مالیات بر درآمد
۱	ژاپن	۸٪	-	مالیات ویژه بر الکل، دخانیات، و سوخت
۲	امارات	-	-	-
۳	مالزی	-	۱۰٪ (برای برخی محصولات بین ۰ تا ۵٪)	مالیات ویژه بر الکل، سیگار
۴	اندونزی	مالیات بر فروش کالاهای لوکس (۱۰ تا ۷۵ درصد)	۱۰٪ (برای بعضی محصولات بین ۰ تا ۵٪)	مالیات ویژه بر الکل، سیگار ۲.۵٪ بر واردکنندگان ثبت شده و ۷.۵٪ بر واردکنندگان ثبت نشده
۵	کره جنوبی	-	۱۰٪	مالیات بر مصرف کالاهای خاص (۵ تا ۲۰ درصد) + مالیات ویژه برای توسعه روستایی بر اساس ۱۰٪ محصولات خاص + مالیات حمل و نقل بر بعضی محصولات + مالیات بر نوشیدنیهای الکلی (۵ تا ۷۲٪) + مالیات آموزش (۱۰ تا ۳۰٪) بر یکی از مالیاتهای اشاره شده
۶	بنگلادش	-	۱۵٪	مالیات تکمیلی بر بعضی محصولات با نرخ صفر تا ۵۰٪ + عوارض قانونی با نرخ ۵٪ + مالیات بر ارزش افزوده تجاری با نرخ ۴٪
۷	انگلستان	-	۲۰٪، برخی کالاهای خاص ۰ تا ۵٪	-
۸	نیوزیلند	۱۵٪	-	مالیات ویژه بر الکل، سیگار و سوخت
۹	هند	-	بین ۱۳ تا ۱۷ درصد	برخی عوارض گمرکی اخذ می شود
۱۰	چین	-	-	مالیات بر مصرف بر خودرو، جواهرات، سوخت و الکل با نرخ ۱ تا ۴۵٪

۴) بازیگران، ذینفعان و سوء استفاده‌های احتمالی از کارتهای بازرگانی، تعاون و پيله‌وری

۲۹. در فرآیند صدور، تمدید و استفاده از کارت بازرگانی، تعاون و پيله‌وری مراجع مختلفی از نهادهای عمومی و تشکلهای بخش خصوصی نقش دارند. بدیهی است ضعف در قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی هر یک از این مراجع و نیز عدم نظارت مطلوب بر نحوه کارکرد آنها می‌تواند موجب سوءاستفاده و ایجاد اختلال در سیستم اقتصاد کشور در حوزه‌های مربوط به کارتهای مذکور گردد. لذا به منظور رفع مشکلات بالقوه و بالفعل مرتبط با کارتهای بازرگانی، تعاون و پيله‌وری، لازم است کلیه مراجع عمومی و خصوصی دارای مسئولیت در این حوزه، به نحو احسن به وظایف قانونی خود عمل کرده و در صورت وجود نقاط ضعف قانونی، در جهت رفع آنها اقدام نمود.

الف) اتاق بازرگانی و اتاق تعاون

۳۰. اتاق‌های بازرگانی و تعاون مهمترین نقش را در فرآیند صدور و تمدید کارت بازرگانی و کارت تعاون دارا می‌باشند. دریافت درخواست، بررسی مدارک و تشخیص اینکه آیا شخص متقاضی واجد شرایط دریافت کارت می‌باشد، به عهده این تشکلهای بخش خصوصی می‌باشد. در این راستا علاوه بر دارا بودن شرایط پایه‌ای و مدارک مربوط به فعالیت اقتصادی شخص، ارائه پاسخ‌های استعلامات و گواهی‌های لازم که مربوط به سایر دستگاه‌ها و نهادهای مسئول می‌باشد نیز ضروری است.

۳۱. از سوی دیگر به نظر می‌رسد یکی از مهمترین عواملی که زمینه‌ساز ایجاد چالش می‌گردد، عدم آگاهی اشخاص از شرایط و وظایف دارندگان این کارتهای می‌باشد. بدین منظور اتاق‌های بازرگانی صدور کارت را منوط به گذراندن دوره‌های آموزشی نموده‌اند که اجرای دقیق این بند از اهمیت خاصی برخوردار است.

۳۲. به طور کلی بدیهی است هرگونه ضعف، اشتباه و قصور توسط اتاق‌های بازرگانی و تعاون در انجام وظایف خود، از جمله صدور یا تمدید کارت برای اشخاصی که واجد شرایط نیستند و یا بدون دریافت استعلام و گواهی‌های سایر مراجع مسئول، می‌تواند زمینه سوءاستفاده و بروز مشکل در این حوزه را موجب گردد.

ب) سازمان امور مالیاتی کشور

۳۳. در فرآیند صدور و تمدید کارت بازرگانی، تعاون و پيله‌وری، وظیفه اصلی سازمان امور مالیاتی بررسی وضعیت مالیاتی شخص متقاضی و پاسخ به استعلام مراجع مسئول در صدور و تمدید این کارتهای از طریق ارائه

گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م می‌باشد. لذا هرگونه ضعف در سیستم‌های اطلاعاتی نظام مالیاتی و یا عدم بررسی دقیق وضعیت مالیاتی متقاضی، ممکن است منجر به تضييع حقوق دولت در این حوزه گردد. البته در مواردی نیز ممکن است بدون استعلام از این سازمان، مراجع مربوطه اقدام به صدور و تمدید کارت‌های مذکور نموده که طبق قانون، دارای مسئولیت تضامنی با مودی می‌باشند و در این شرایط انجام اقدامات حقوقی توسط سازمان امور مالیاتی ضروری می‌باشد.

۳۴. علاوه بر گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م، برای صدور و تمدید کارت، فرم ثبت نام شماره اقتصادی نیز لازم می‌باشد که از طریق سازمان امور مالیاتی صادر می‌شود که با توجه به تمهیدات پیش‌بینی شده جهت بررسی اطلاعات ارائه شده در این سیستم و راستی‌آزمایی اطلاعات، اجرای دقیق و کامل آن می‌تواند از بروز بسیاری از مشکلات جلوگیری نماید.

۳۵. همچنین سازمان امور مالیاتی در حوزه استفاده از کارت بازرگانی، تعاون و پيله‌وری نیز دارای نقش می‌باشد. بدین ترتیب که با همکاری گمرک، نسبت به وصول علی‌الحساب مالیات بر درآمد و یا مالیات بر ارزش افزوده هنگام واردت توسط دارندگان کارت‌های فوق، اقدام می‌نماید. همچنین برای مودیان خوش حساب می‌تواند گواهی عدم نیاز به پرداخت مالیات علی‌الحساب را صادر نماید. لذا هرگونه نقص و عدم هماهنگی در این فرآیند می‌تواند موجب تضييع حقوقی عمومی جامعه گردد.

ج) وزارت صنعت و معدن و تجارت

۳۶. در قوانین و مقررات مربوطه پیش‌بینی شده که کارت‌های بازرگانی و تعاون پس از صدور نیاز به تأیید توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت دارد، لذا این وزارت نقش مهمی در این زمینه دارد و می‌تواند با در نظر گرفتن شرایط منطقی و دقیق برای تأیید این کارت‌ها، از بروز بسیاری از چالش‌ها جلوگیری نماید. به نظر می‌رسد در حال حاضر دریافت این تأییدیه دارای کارکرد چندانی نمی‌باشد.

د) استانداری‌ها

۳۷. در اغلب استان‌های مرزی، استانداری‌ها اقدام به صدور کارت پيله‌وری برای مرزنشینان می‌نمایند. در این راستا ممکن است در بسیاری از موارد به دلایل سیاسی، امنیتی و اقتصادی شرایط و الزامات قانونی رعایت نشده و

حتی بدون اعلام و استعلام از مراجع مسئول از جمله سازمان امور مالیاتی، چنین کارت‌هایی صادر شود که این امر نیز می‌تواند مشکلات و چالش‌های فراوانی را در پی داشته باشد.

ه) نظام بانکی کشور

۳۸. نظام بانکی کشور نیز موظف به بررسی اعتبار بانکی مودیان و صدور گواهی تایید حساب جاری و حسن اعتبار بانکی خواهد بود. با توجه به اینکه این گواهی تنها با تأیید رئیس شعبه معتبر خواهد بود، احتمال ایجاد چالش در این حوزه وجود دارد. همچنین در صورتی که گواهی حسن اعتبار بانکی به صورت دقیق و با بررسی‌های بیشتر صادر گردد، می‌توان نسبت به دریافت کارت توسط افرادی که دارای حداقل شرایط لازم مالی و اقتصادی برای انجام تجارت خارجی نمی‌باشند جلوگیری نمود.

و) گمرک جمهوری اسلامی ایران

۳۹. با وجود اینکه در شرایط لازم برای صدور و تمدید کارت بازرگانی، ارائه گواهی گمرک مبنی بر عدم بدهی قطعی ذکر شده است، اما در رویه جاری و طبق سامانه هوشمند، چنین موردی مشاهده نمی‌گردد. لذا در حال حاضر گمرک در این حوزه نقش چندانی ندارد.

۴۰. با این وجود، گمرک در فرآیند استفاده از کارت بازرگانی، تعاون و پيله‌وری نقش مهمی دارد. زیرا هنگام ترخیص کالا موظف به وصول علی‌الحساب مالیات بر درآمد و یا مالیات بر ارزش افزوده و یا دریافت گواهی اداره مالیاتی مبنی بر عدم نیاز به پرداخت مالیات علی‌الحساب می‌باشد. همچنین همکاری گمرک با سازمان امور مالیاتی مبنی بر استقرار مأموران مالیاتی در محل گمرک جهت انجام وظایف مربوط به مالیات، دارای اهمیت خاصی می‌باشد. در این میان بدیهی است انجام وظایف قانونی توسط گمرک و هماهنگی مطلوب با سازمان امور مالیاتی می‌تواند موجب وصول حقوق حقه دولتی گردد.

ز) سایر مراجع قانونی

۴۱. علاوه بر موارد مذکور، مراجع قانونی دیگری نیز در فرآیند صدور، تمدید و استفاده از کارت‌های بازرگانی، تعاون و پيله‌وری ممکن است نقش داشته باشند که در ادامه به آنها اشاره می‌شود:

- ✓ سازمان تأمین اجتماعی: صدور مفاصا حساب بیمه
- ✓ نیروی انظامی: صدور گواهی عدم سوء پیشینه

- ✓ دفاتر اسناد رسمی: فرم تعهد و گواهی امضاء
 - ✓ اداره ثبت شرکتها: اظهارنامه ثبت نام در دفاتر بازرگانی و گواهی پلمپ دفاتر
 - ✓ سفارتخانه‌ها: گواهی تأیید صلاحیت مدیران خارجی (ویژه مدیران عامل غیرایرانی)
۴۲. همچنین شرایطی مانند عدم اشتغال تمام وقت دولتی، پروانه کسب، پروانه بهره‌برداری، مدرک تحصیلی، کارت پایان خدمت و ... نیز وجود دارد که امکان تقلب و سوءاستفاده در آنها نیز بایستی در نظر گرفته شود.

۵) بررسی ظرفیتهای موجود در قوانین مالیاتی کشور

۴۳. برای اطمینان نسبت به وصول حقوق عمومی توسط دولت در حوزه تجارت خارجی، راهکارهای مختلفی در نظام مالیاتی کشور قابل بررسی می‌باشد که در این قسمت به روش‌های مورد پیش‌بینی در قوانین و مقررات موجود کشور می‌پردازیم. با نگاهی به فرآیند صدور و تمدید کارت بازرگانی درمی‌یابیم که قانونگذار بطور کلی جهت جلوگیری از فرار مالیاتی از دو راهکار استفاده کرده است:

۱.۵) ارائه تأییدیه از سازمان امور مالیاتی هنگام صدور و یا تمدید کارت بازرگانی

۴۴. یکی از تأییدیه‌های لازم جهت صدور و تمدید کارت بازرگانی که توسط سازمان امور مالیاتی صادر می‌شود، گواهی ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم می‌باشد.

ماده ۱۸۶ قانون مالیاتهای مستقیم:

صدور یا تجدید یا تمدید کارت بازرگانی و پروانه کسب یا کار اشخاص حقیقی یا حقوقی از طرف مراجع صلاحیت دار منوط به ارائه گواهی از اداره امور مالیاتی ذیربط مبنی بر پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی قطعی شده می‌باشد و در صورت عدم رعایت این حکم مسئولان امر نسبت به پرداخت مالیات‌های مزبور با مؤدی مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

۴۵. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود کلیه اشخاصی که نسبت به صدور و تمدید کارت بازرگانی اقدام می‌نمایند ملزم به ارائه گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م.ب مبنی بر عدم داشتن بدهی مالیاتی و یا پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی‌های قطعی مالیاتی افراد خواهد بود. بدین ترتیب سازمان مالیاتی را مکلف می‌سازد تنها در صورت نداشتن بدهی‌های

مالیاتی برای این افراد گواهی ماده ۱۸۶ را صادر نمایند و این الزام می‌تواند به عنوان مانعی برای فرار مالیاتی عمل کند.

۴۶. البته لازم به ذکر است، ارائه شماره اقتصادی جدید و یا تاییدیه پیش ثبت نام در سایت Tax.gov.ir و تعهد مبنی بر ارائه شماره اقتصادی جدید پس از صدور، از دیگر الزامات صدور یا تمدید کارت بازرگانی می‌باشد.

در جدول (۲) بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به صدور گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م ارائه گردیده است. همچنین نمودار (۲) فرآیند صدور گواهی مزبور را نشان می‌دهد.

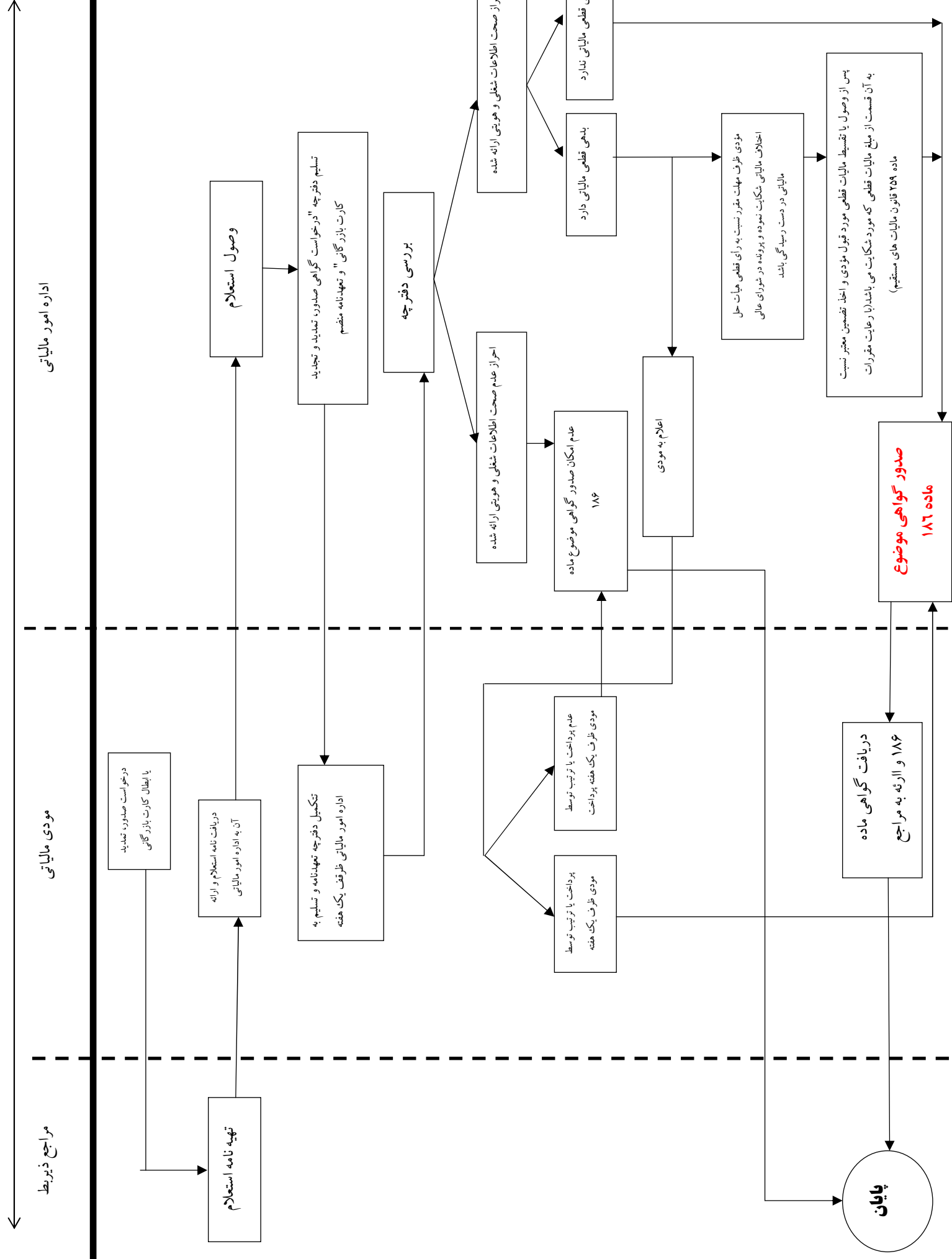
جدول (۲) بخشنامه و دستورالعمل‌های مربوط به صدور و تمدید کارت بازرگانی

ردیف	شماره بخشنامه	تاریخ	موضوع
۱	۴/۴۸۶۹/۳۳۵۶۸ ۳۰	۱۳۷۸/۷/۷	در صورت عدم انجام تکالیف قانونی اتاقهای بازرگانی، حوزه های مالیاتی، بدهیهای مالیاتی را از مسئولین اتاق مزبور مطالبه نمایند.
۲	۱۰۱۷۱	۱۳۸۳/۰۶/۱۵	صدور گواهی صرفاً و منحصرأ منوط به پرداخت یا ترتیب پرداخت (تقسیم) بدهی مالیاتی قطعی شده درخواست کنندگان ذریبط بوده و صدور گواهی به هیچوجه نباید موکول به پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی غیر قطعی گردد، بلکه لازم است به محض آنکه متقاضی بدهی مالیاتی قطعی خود را پرداخت یا تقسیم نمود به فوریت و بدون مسامحه و اهمال نسبت به صدور گواهی مورد نیاز و تسلیم آن به خواهان اقدام لازم به عمل آید. همچنین در مواردی که مالیات قطعی شده است، لکن مودی اعلام میکند که از رای قطعی هیات حل اختلاف به شورای عالی مالیاتی یا دیوان عدالت اداری شکایت کرده است یا بعلت ناعادلانه بودن مالیات از وزیر محترم امور اقتصادی و دارائی درخواست احاله پرونده مالیاتی خود به هیات ماده ۲۵۱ مکرر را نموده است و ممکن است بعداً بدهی مالیاتی قطعی شده پس از رعایت مراحل قانونی در مراجع فوق کاهش یابد، با اتخاذ ملاک از ماده ۲۵۹ مقرر میشود: با وصول یا تقسیم مالیات مورد قبول مودی و اخذ تضمین معتبر نسبت به مبلغ مالیات قطعی شده مورد اعتراض، نسبت به صدور گواهی مورد تقاضا و تسلیم آن به متقاضی در اسرع وقت اقدام گردد.
۳	۱۹۵۳/۲۰۰	۱۳۹۱/۲/۵	ادارات کل امور مالیاتی مکلفند در صورت استعلام از طرف مراجع ذیصلاح، در خصوص ابطال کارت بازرگانی، همانند استعلام مربوط به صدور، تمدید یا تجدید آن، نسبت به محاسبه و وصول بدهی های مالیاتی مؤدی و صدور مفاصاحساب مالیاتی اقدام نمایند.
۴	۲۰۰/۷۸۲۶ ص	۱۳۹۲/۰۴/۳۰	ادارات امور مالیاتی سراسر کشور مکلفند موارد ذیل را به طور کامل مورد توجه قرار داده و رعایت نمایند:

موضوع	تاریخ	شماره بخشنامه	ردیف
<p>۱- اداره امور مالیاتی می بایست تحت هر شرایط ضمن رعایت بندهای ذیل، حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ وصول استعلام مراجع ذیربط، گواهی موضوع ماده ۱۸۶ ق.م.م و یا پاسخ را تهیه و حسب مورد به مؤدی تسلیم و یا به مرجع مربوط ارسال نماید.</p> <p>۲- اداره امور مالیاتی می بایست همزمان با وصول استعلام مراجع ذیربط، "دفترچه درخواست گواهی صدور، تمدید و تجدید کارت بازرگانی" و تعهدنامه منضم به آن را به مؤدیان موصوف، تسلیم نماید. صدور گواهی مربوطه منوط به تکمیل دفترچه و تعهدنامه مذکور، توسط شخص متقاضی (در مورد اشخاص حقیقی) یا صاحبان امضاء مجاز (در مورد اشخاص حقوقی) و تسلیم آن به اداره امور مالیاتی ذیربط است.</p> <p>تبصره: چنانچه مؤدی ظرف یک هفته از تاریخ دریافت دفترچه و تعهدنامه فوق الذکر، نسبت به تکمیل و تسلیم آن اقدام ننماید و یا عدم صحت اطلاعات شغلی و هویتی ارائه شده از سوی وی برای اداره امور مالیاتی محرز گردد، امکان صدور گواهی مالیاتی وجود نداشته و مراتب می بایست حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ وصول استعلام کتباً در چارچوب فرم اعلام "عدم امکان صدور گواهی موضوع ماده ۱۸۶ قانون مالیات های مستقیم" به مراجع استعلام کننده اعلام شود.</p> <p>۳- اداره امور مالیاتی می بایست پس از وصول استعلام مراجع ذیربط، با توجه به موارد ذیل پاسخ را تهیه و حسب مورد به مؤدی تسلیم و یا به مرجع مربوط، ارسال نماید:</p> <p>الف- در صورت احراز معاف بودن مؤدی از پرداخت مالیات یا عدم تعلق مالیات و یا در شرایطی که مالیات مورد مطالبه در جریان رسیدگی یا در مرحله دادرسی مالیاتی بوده و به مرحله قطعیت نرسیده باشد، ظرف سه روز از تاریخ وصول استعلام، گواهی دایر بر بلامانع بودن صدور یا تمدید یا تجدید کارت بازرگانی / پروانه کسب یا کار، تنظیم و به مؤدی تسلیم یا به مراجع ذیربط ارسال گردد.</p> <p>ب- در صورت وجود بدهی مالیاتی قطعی شده، چنانچه مؤدی، نسبت به پرداخت یا ترتیب پرداخت اقدام کند، اداره امور مالیاتی می بایست در مهلت مقرر گواهی مربوط را صادر و به مؤدی تسلیم و یا به مراجع ذیربط ارسال نماید. در مواردی که مؤدی ظرف یک هفته از تاریخ وصول استعلام، جهت پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی قطعی شده اقدام ننماید، مراتب عدم امکان صدور گواهی، باید کتباً به مراجع استعلام کننده اعلام شود.</p> <p>ج- در مواردی که مالیات به قطعیت رسیده است، لیکن مؤدی ظرف مهلت مقرر نسبت به رأی قطعی هیأت حل اختلاف مالیاتی شکایت نموده و پرونده در شورای عالی مالیاتی در دست رسیدگی باشد، اداره امور مالیاتی می بایست، پس از وصول یا تقسیط مالیات قطعی مورد قبول مؤدی و اخذ تضمین معتبر نسبت به آن قسمت از مبلغ مالیات قطعی که مورد شکایت می باشد (با رعایت مقررات ماده ۲۵۹ قانون مالیات های مستقیم)، گواهی موصوف را صادر و به مؤدی تسلیم یا به مراجع ذیربط ارسال نماید. (بدیهی است، در مواردی که رأی مورد شکایت، از طرف شعبه شورای عالی</p>			

موضوع	تاریخ	شماره بخشنامه	ردیف
<p>مالیاتی با دیوان عدالت اداری نقض شده باشد، بدهی مالیاتی، قطعی شده تلقی نمی گردد.)</p> <p>د- در صورت استعلام مراجع ذیصلاح در خصوص ابطال کارت بازرگانی نیز، اداره امور مالیاتی ذیربط می باست، همانند استعلام مربوط به صدور، تمدید یا تجدید آن، نسبت به محاسبه و وصول بدهی های مالیاتی قطعی شده مؤدی و صدور مفادحساب مالیاتی اقدام نماید.</p> <p>تبصره (۱): در هنگام کنترل وضعیت بدهی مالیاتی مؤدی، می بایست علاوه بر بررسی سوابق موجود در پرونده مالیاتی، "سامانه بدهکاران وصول و اجراء، تحت وب" کشوری نیز مورد جستجو قرار گیرد و در صورت وجود بدهی در سیستم مذکور، مطابق بند (ب) فوق الذکر عمل شود.</p> <p>تبصره (۲): اهمال مأموران مالیاتی در پاسخگویی به استعلام های دریافتی در مهلت تعیین شده که موجب تضییع حقوق دولت و یا مؤدیان مالیاتی شود، در صورت احراز، تخلف انتظامی محسوب می شود و مأموران مالیاتی ذیربط شخصاً مسئول پاسخگویی می باشند.</p> <p>۴- فرم "گزارش صدور گواهی ماده ۱۸۶ قانون مالیات های مستقیم" می بایست توسط صادرکنندگان گواهی تنظیم، امضاء و ثبت در پرونده مالیاتی مؤدی نگهداری شود.</p> <p>۵- حکم ماده (۱۸۶) قانون مالیات های مستقیم، عام و لازم الاجرا می باشد. لذا تحت هر شرایط، صدور یا تمدید یا تجدید کارت بازرگانی و پروانه کسب یا کار برای متقاضیان، از سوی مراجع ذیربط، بدون اخذ گواهی مربوط (حتی بعد از سپری شدن ۱۵ روز مهلت تعیین شده) مغایر با قانون بوده و در صورت عدم رعایت حکم ماده موصوف اشخاص مسئول در صدور کارت بازرگانی یا پروانه کسب، نسبت به پرداخت مالیات های مزبور با مؤدی مسئولیت تضامنی خواهند داشت. ادارات امور مالیاتی مکلفند در صورت برخورد با این قبیل موارد با هماهنگی اداره کل امور مالیاتی ذیربط، وفق قسمت اخیر ماده ۱۸۶ قانون مالیات های مستقیم، بدهی مالیاتی را از مسئولان صدور کارت بازرگانی یا پروانه کسب، مطالبه نمایند.</p> <p>۷- گواهی صادره موضوع این بخشنامه، به مدت سه ماه و صرفاً برای ارائه به مرجع مندرج در گواهی، معتبر می باشد. در صورت عدم رعایت این امر توسط مراجع ذیربط، ادارات امور مالیاتی می بایست مطابق بند ۵ فوق نسبت به انجام پیگیری های قانونی لازم اقدام نمایند.</p>			

کل فرآیند حداکثر ظرف ۱۰ انجام خواهد شد

اداره امور مالیاتی

مودى مالیاتی

مراجعه ذیربط

۲.۵) دریافت علی الحساب مالیات بر درآمد به هنگام ورود کالا

۴۷. دومین راهکار جهت جلوگیری از فرار مالیاتی دارندگان کارت بازرگانی، اخذ مالیات علی الحساب به عنوان مالیات بر درآمد از اشخاص هنگام وارد نمودن کالا در مبادی گمرکی می‌باشد. علی الحساب پرداختی پس از ارائه اظهارنامه مالیاتی توسط اشخاص دارنده کارت بازرگانی و رسیدگی و تشخیص میزان مالیات بر درآمد آنها توسط سازمان امور مالیاتی، از بدهی مالیاتی مربوطه قابل کسر می‌باشد. البته نرخ و نحوه دریافت علی الحساب مالیاتی، طی سال‌های گذشته دارای تغییرات مختلفی بوده است که در جدول (۳) به طور خلاصه ارائه شده است.

۴۸. همان‌گونه که در جدول (۳) مشاهده می‌شود، معافیت‌هایی برای واردکنندگان جهت پرداخت علی الحساب مذکور در نظر گرفته شده است:

الف- کالاهای مشمول مالیات بر ارزش افزوده

مهمترین معافیت مربوط به واردات کالاهای مشمول مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد. بدین ترتیب که طبق بخشنامه‌های صادره سازمان امور مالیاتی، اشخاصی که در اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده مشمول مالیات و عوارض موضوعه می‌باشند، مشمول پرداخت دو درصد (۲٪) مالیات علی الحساب مذکور نخواهند بود. به بیان دیگر مالیات بر ارزش افزوده دریافتی جایگزین علی الحساب مالیات بر درآمد شده است. البته بایستی توجه نمود که ماهیت دو نوع مالیات دریافتی با یکدیگر متفاوت است. بدین معنی که مالیات علی الحساب دریافتی وصول بخشی از مالیاتی است که متعلق به دارنده کارت بازرگانی می‌باشد، در حالی که مالیات بر ارزش افزوده وصولی، مالیاتی است که در زنجیره تولید توسط دارنده کارت بازرگانی از سایر اشخاص مطالبه شده و در نهایت متعلق به مصرف کننده خواهد بود.

ب- مودیان خوش حساب مالیاتی

براساس بخشنامه سازمان امور مالیاتی، مودیان خوش حسابی که نسبت به انجام تکالیف مالیاتی خود اقدام می‌نمایند نیز با ارائه گواهی از سازمان امور مالیاتی کشور از پرداخت علی الحساب فوق‌الذکر معاف هستند.

سایر موارد معافیت نیز که از اهمیت کمتری برخوردارند در جدول (۳) قابل مشاهده می‌باشند.

جدول (۳) بخشنامه و دستورالعمل‌های مربوط به دریافت علی‌الحساب مالیات هنگام واردات

ردیف	شماره بخشنامه	تاریخ	موضوع
۱	۱۰۳۴۱/۱۷ / ۲۴۵۷۱	۱۳۶۵/۰۹/۱۲	اشخاص حقیقی فاقد کارت بازرگانی که با استفاده از سایر مجوزهای قانونی و یا دفترچه بسیج اقتصادی اقدام به ورود کالا بکشور می‌نمایند هنگام ترخیص کالای وارداتی معادل پنج درصد مجموع حقوق و عوارض گمرکی مندرج در پروانه گمرکی را بعنوان علی‌الحساب مالیات بر درآمد پرداخت نمایند و ادارات گمرک هنگام وصول حقوق گمرکی و سود بازرگانی پنج درصد علی‌الحساب مالیات بر درآمد را نیز وصول نمایند. ضمناً مسافرینی که به‌همراه خود کالا وارد میکنند مشمول پرداخت پنج درصد علی‌الحساب فوق نخواهند بود.
۲	۵/۴۷۸۱/۴۴۴۷۳ / ۳۰	۱۳۷۲/۱۲/۱۶	از تاریخ ۱ / ۱ / ۱۳۷۳ معادل ۲٪ ارزش کالا و حقوق گمرکی و سود بازرگانی مندرج در پروانه گمرکی به وسیله گمرکات سراسر کشور وصول و به حساب مالیاتی اداره اموراتصادی و دارائی محل پرداخت می‌شود.
۳	۳۰/۵/۳۰۲/۳۰۶۷	۱۳۷۳/۲/۶	۱٪ مالیات علی‌الحساب صرفاً از اشخاص حقیقی و حقوقی صادرکننده کالا که فاقد کارت بازرگانی بوده و بصورت موردی و یا کسب اجازه موقت از وزارت بازرگانی و یا وزارتخانه‌ها و مراجع دیگر مبادرت به صدور کالای نمایند اخذ و بالاخص از صادرکنندگانی که دارای کارت بازرگانی می‌باشند مالیات علی‌الحساب مورد بحث وصول نشود.
۴	۴/۶۶۸۴/۱۵۵۷۵ / ۳۰	۱۳۷۷/۷/۴	جایگزینی ۲٪ بجای ۵٪ مالیات علی‌الحساب دارندگان پيله وری و ابلاغ به گمرکات سراسر کشور وصول پنج درصد مالیات علی‌الحساب پيله وری موضوع نامه‌های شماره ۱۶۴۲۹ / ۳۱ / ۶۳۰۳۴ مورخ ۱۰ / ۵ / ۷۴ و شماره ۵۵۹۱ مورخ ۲۰ / ۳ / ۷۶ را متوقف گردد.
۵	۲۰۶۳۲	۱۳۷۸/۵/۲۵	منبع از واردکنندگان با کارت پيله وری معادل پنج درصد ارزش کالا و حقوق گمرکی و سود بازرگانی مندرج در پروانه گمرکی بعنوان مالیات علی‌الحساب توسط گمرکات سراسر کشور وصول گردد.
۶	۳۵۲۸/۴۳۰۴۸ / ۲۱۱	۱۳۸۲/۷/۲۹	۱- از وصول مالیات علی‌الحساب از کلیه صادرکنندگان اعم از اینکه دارای کارت بازرگانی یا کارت پيله وری باشند، خودداری گردد. ۲- از تاریخ دریافت این دستورالعمل منحصراً از واردکنندگان کالا با کارت پيله وری و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی فاقد کارت بازرگانی معادل یک درصد ارزش کالا و حقوق گمرکی و سود بازرگانی مندرج در پروانه گمرکی، بعنوان مالیات علی‌الحساب توسط گمرکات سراسر کشور وصول و از دریافت مالیات علی‌الحساب از واردکنندگان دارای کارت بازرگانی خودداری گردد.

ردیف	شماره بخشنامه	تاریخ	موضوع
۷	۲۱۱/۹۹۹/۴۰۵۷	۱۳۸۳/۳/۲۰	<p>۱- از تاریخ صدور این دستورالعمل از وارد کنندگان کالا که دارای کارت بازرگانی یا کارت پیله وری می باشند معادل یک درصد (۱٪) و از سایر اشخاص حقیقی و حقوقی فاقد کارت بازرگانی یا کارت پیله وری معادل دو درصد (۲٪) ارزش گمرکی کالا و حقوق ورودی مندرج در پروانه گمرکی به عنوان مالیات علی الحساب توسط گمرکات کشور وصول گردد.</p> <p>۲- از وصول مالیات علی الحساب از کلیه صادر کنندگان اعم از اینکه دارای کارت بازرگانی یا کارت پیله وری باشند خودداری گردد.</p> <p>۳- کالاهای وارداتی توسط مسافرین به عنوان هدیه و سوغات و نمونه از شمول پرداخت مالیات علی الحساب مورد بحث مستثنی می باشند.</p>
۸	۹۲۲۸۶	۱۳۸۶/۱۰/۱۹	<p>۱- ادارات کل امور مالیاتی با هماهنگی گمرکات ترتیبی اتخاذ نمایند تا حداقل دو نفر از مأموران مالیاتی آن اداره کل (کارشناس ارشد) در محل گمرک مربوط استقرار یابند. در غیر این صورت ادارات امور مالیاتی ذیربط پاسخگوی مراجعین خواهند بود.</p> <p>۲- سیستم قبض پرداخت مالیات در محل استقرار مأموران مالیاتی در گمرک برقرار گردد.</p> <p>۳- مدارک مورد نیاز جهت صدور گواهی مربوط شامل مدارک شناسایی مصالح، متصالح، وکیل، موکل، اقرار کننده و ذینفع (حسب مورد)، در مورد اشخاص حقوقی آگهی ثبت در روزنامه رسمی، تصویر پروانه سبز گمرکی در مرحله خروج کالا، تصویر صلح نامه، و کالتنامه یا اقرار نامه حسب مورد، تصویر کارت بازرگانی مصالح، متصالح، وکیل، موکل، اقرار کننده و ذینفع (حسب مورد)، تکمیل فرم اطلاعات هویتی توسط مصالح، متصالح، وکیل، موکل، اقرار کننده و ذینفع (حسب مورد)، می باشد.</p> <p>۴- گمرکات ذیربط پس از صدور پروانه سبز گمرکی در مرحله خروج کالا (درب خروج) مکلفند مراتب را با اعلام مجموع ارزش کالا و حقوق و عوارض گمرکی از مأموران مالیاتی مستقر در گمرک یا ادارات امور مالیاتی حسب مورد استعلام و مؤدی را جهت اخذ گواهی به مأموران مالیاتی مستقر در گمرک یا ادارات امور مالیاتی ذیربط (حسب مورد) معرفی نمایند.</p> <p>۵- مأموران مالیاتی مکلفند برای موارد صلح، وکالت و اقرار به ترتیب زیر اقدام نمایند:</p> <p>الف: در خصوص صلح:</p> <p>۱/الف- مابه التفاوت ارزش کالای مندرج در پروانه سبز گمرکی با مبلغ مندرج در صلح نامه را محاسبه و مالیات متعلق را به نرخ مقرر در ماده ۱۳۱ ق.م.م. تعیین و نسبت به صدور قبض پرداخت مالیات به نام متصالح اقدام نمایند.</p> <p>۲/الف- بر اساس ارزش کالای مندرج در صلح نامه نسبت به محاسبه و صدور قبض پرداخت مالیات ۲٪ علی الحساب به نام مصالح (صلح کننده) اقدام نمایند.</p> <p>ب- در خصوص وکالت و اقرار بر اساس ارزش کالای مندرج در پروانه سبز گمرکی با</p>

موضوع	تاریخ	شماره بخشنامه	ردیف
<p>احتساب حقوق و عوارض گمرکی مربوط نسبت به محاسبه و صدور قبض پرداخت مالیات ۲٪ علی الحساب به نام موکل یا ذینفع حسب مورد اقدام نمایند.</p> <p>۶- مأموران مالیاتی مکلفند پس از ارائه قبض پرداخت مالیات علی الحساب مذکور توسط مؤدی گواهی لازم را صادر و ارائه نمایند.</p> <p>۸- مأموران مالیاتی مکلفند اطلاعات مربوط به واردات کالا به شرح فوق و سایر اطلاعات مربوط را با توجه به نشانی اقامتگاه قانونی مصالح، متصالح، وکیل، موکل، اقرار کننده ذینفع (حسب مورد) به ادارات کل ذیربط و در پایان ماه لیست مربوط را به دفتر اطلاعات مالیاتی ارسال نمایند.</p> <p>۹- در صورتیکه مصالح، متصالح، وکیل، موکل، اقرار کننده و ذینفع (حسب مورد) دارای اقامتگاه قانونی نباشد محل سکونت هر یک حسب مورد مبنای اقدام جهت واریز مالیات و ارسال اطلاعات مربوط خواهد بود.</p>			
<p>کلیه وارد کنندگان کالا از جمله اشخاص حقیقی یا حقوقی دارنده کارت بازرگانی یا کارت پیله وری و همچنین اشخاص فاقد کارت بازرگانی، مشمول پرداخت معادل (۲٪) مجموع ارزش گمرکی کالا و حقوق ورودی مندرج در پروانه گمرکی، بعنوان مالیات علی الحساب خواهند بود:</p> <p>موارد زیر مشمول مالیات علی الحساب واردات کالا موضوع این دستورالعمل نخواهند بود:</p> <p>الف- واردات وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی، شهرداریها و دستگاه هایی که بودجه آنها به وسیله دولت تأمین می شود. (فهرست این اشخاص توسط سازمان امور مالیاتی تهیه و در اختیار گمرک قرار داده می شود)</p> <p>ب- واردات ماشین آلات و تجهیزات خطوط تولید و مواد اولیه برای تولید کالا، توسط واحدهای تولیدی و همچنین سایر مؤدیان خوش حسابی که نسبت به انجام تکالیف قانونی در خصوص تسلیم به موقع اظهارنامه و تراز نامه و حساب سود و زیان و ارائه دفاتر و اسناد و مدارک اقدام می نمایند، با ارائه گواهی از سازمان امور مالیاتی کشور.</p> <p>ج- کسر مطالبات گمرک که پس از ترخیص کالا از وارد کننده طبق مقررات اخذ می گردد.</p> <p>د- کالاهای همراه مسافر مطابق ضوابط و مقررات گمرک جمهوری اسلامی ایران و محموله های وارده از طریق گمرکات پستی.</p> <p>ه- کلیه موارد موضوع ماده ۳۷ قانون امور گمرکی</p>	<p>۰۴ / ۰۸ /</p> <p>۱۳۸۷</p>	۵۰۶۳۶	۹
<p>- نحوه صدور گواهی:</p> <p>۱_ ارائه درخواست صدور گواهی مبنی بر عدم الزام به پرداخت ۲٪ مالیات علی الحساب برای موارد غیر مشمول و یا پرداخت مالیات علی الحساب برای موارد مشمول مالیات به مأموران مالیاتی مستقر در گمرک یا ادارات امور مالیاتی ذیربط و ارائه اسناد</p>		دستورالعمل نحوه صدور گواهی موضوع بخشنامه شماره ۵۰۶۳۶	۱۰

موضوع	تاریخ	شماره بخشنامه	ردیف
<p>و مدارک مربوط به واردات</p> <p>۲_ دریافت درخواست موضوع بند یک از طرف اداره امور مالیاتی مربوطه یا نماینده اداره امور مالیاتی مستقر در گمرکات ذیربط.</p> <p>۳_ بررسی سوابق مؤدی از نظر نوع فعالیت و نوع کالاهای وارداتی در مورد واحدهای تولیدی و همچنین سوابق خوش حسابی مؤدی حسب مورد.</p> <p>۴_ صدور گواهی مربوطه مبنی بر عدم شمول پرداخت ۲٪ مالیات علی الحساب مذکور و یا ارائه گواهی لازم مبنی بر پرداخت ۲٪ علی الحساب مذکور</p> <p>۵_ ترخیص کالاهای مشمول این بند صرفاً با ارائه گواهی مأموران مالیاتی مستقر در گمرک یا ادارات امور مالیاتی ذیربط حسب مورد مبنی بر پرداخت مالیات متعلقه یا عدم شمول پرداخت مالیات انجام خواهد شد.</p> <p>۶_ مالیات علی الحساب در مرحله اظهار کالا محاسبه و اخذ و در صورت مابه‌التفاوت در ارزش ابرازی و تعیین شده توسط گمرک، گمرک مکلف است مراتب را مجدداً جهت اخذ مالیات مابه‌التفاوت به نماینده سازمان یا اداره امور مالیاتی اعلام تا نسبت به اخذ مالیات مابه‌التفاوت و صدور گواهی لازم اقدام گردد.</p> <p>۷_ مدت اعتبار گواهی های صادره برای هر مورد سه ماه از تاریخ صدور می باشد.</p> <p>۸_ ارسال یک نسخه از گواهی های صادره به دفتر اطلاعات مالیاتی به صورت فصلی و همچنین ارسال یک نسخه از گواهی صادره یا پاسخ داده شده به اداره امور مالیاتی رسیدگی کننده به پرونده مالیاتی مؤدی.</p>			
<p>اشخاصی که در اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده مشمول مالیات و عوارض موضوعه می باشند، مشمول پرداخت دو درصد (۲٪) مالیات علی الحساب مذکور نخواهند بود.</p>	<p>۰۶/۲۲ /</p> <p>۱۳۸۷</p>	<p>۹۹۱۳۴</p>	<p>۱۱</p>
<p>_ واردکنندگان موضوع جزء های الف، ج، د و ه بخشنامه ۵۰۶۳۶ و همچنین مشمولین مالیات بر ارزش افزوده نیازی به دریافت گواهی از ادارات امور مالیاتی نداشته و گمرک راساً اقدام لازم بعمل خواهد آورد.</p>	<p>۱۳۸۷/۷/۲۰</p>	<p>۱۸۱۵/۲۳۲ /</p> <p>۷۰۲۷۵</p>	<p>۱۲</p>

۶) وضعیت پرونده‌های مالیاتی دارندگان کارت‌های بازرگانی

الف- اطلاعات کلی^۱

بررسی وضعیت بدهی مربوط به پرونده‌های مالیاتی دارندگان کارت‌های بازرگانی، ضرورت بازننگری و رعایت الزامات قانونی در رابطه با این کارت‌ها را بیش از پیش آشکار می‌نماید. آمار و ارقام موجود نشان می‌دهد که بدهی کارت‌های بازرگانی منتهی به ۱۳۹۳/۱۲/۱۳ تنها در بخش اشخاص حقیقی بالغ بر ۴۸,۲۹۱ میلیارد ریال بوده است که ۱۷,۴٪ از کل بدهی معوق مالیاتی کشور می‌باشد. این رقم در حدود ۱۲٪ کل مالیات وصول شده کشور در سال ۱۳۹۲ است و با توجه به اینکه این رقم تنها مربوط به اشخاص حقیقی است، بیشتر قابل تامل می‌باشد.

در بین ادارات کل امور مالیاتی نیز ۱۸ اداره کل^۲ دارای پرونده مربوط به کارت‌های بازرگانی اشخاص حقیقی با بدهی معوق بیش از یک میلیارد ریال می‌باشند. در این میان این ادارات، استان بوشهر با بدهی ۱۰,۵۰۸ میلیارد ریال بیشترین و استان چهارمحال و بختیاری با ۳ میلیارد ریال کمترین بدهی معوق را داشته است. نکته قابل توجه در این بررسی وجود بدهی بیشتر در ادارات امور مالیاتی استان‌های مرزی کشور است، بطوریکه ادارات کل مالیاتی ۸ استان مرزی شامل استان‌های بوشهر، گیلان، خوزستان، آذربایجان شرقی، اردبیل، آذربایجان غربی، کردستان و خراسان رضوی، دارای بیشترین بدهی مربوط به کارت‌های بازرگانی (۹۴ درصد از کل بدهی) هستند.

در جدول (۴) وضعیت ادارات کل امور مالیاتی از لحاظ بدهی مربوط به کارت‌های بازرگانی قابل مشاهده می‌باشد.

^۱ - براساس اطلاعات دریافتی از دفتر حسابداری و وصول مالیات سازمان امور مالیاتی کشور.

^۲ - ادارات کل امور مالیاتی استان‌های ایلام، خراسان جنوبی، خراسان شمالی، زنجان، سمنان، قزوین، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، لرستان، همدان، یزد و ادارات کل امور مالیاتی تهران و استان تهران دارای بدهی مربوط به کارت‌های بازرگانی نیستند و در جدول ارائه نشده‌اند.

جدول (۴) - بدهی اشخاص حقیقی دارنده کارتهای بازرگانی دارای بدهی بیش از یک میلیارد ریال

در ادارات کل امور مالیاتی منتهی به ۹۳/۱۲/۱۳ ارقام میلیارد ریال و درصد

ردیف	اداره کل	بدهی کارت بازرگانی (اصل و جریمه)	مانده کل بدهی	تعداد پرونده مالیاتی دارای کارت بازرگانی	سرايه بدهی	نسبت بدهی کارت به کل بدهی
۱	بوشهر	۱۰,۵۰۸	۲۳,۸۳۰	۴۱۴	۲۵	%۴۴,۱
۲	گیلان	۱۰,۱۵۱	۱۶,۵۸۹	۲۱۷	۴۷	%۶۱,۲
۳	خوزستان	۷,۵۶۰	۱۴,۶۷۱	۳۴۶	۲۲	%۵۱,۵
۴	آذربایجان شرقی	۶,۹۹۳	۲۰,۴۱۱	۲۹۲	۲۴	%۳۴,۳
۵	اردبیل	۴,۷۳۵	۷,۷۰۳	۱۹۰	۲۵	%۶۱,۵
۶	آذربایجان غربی	۳,۸۷۰	۶,۸۸۶	۲۳۶	۱۶	%۵۶,۲
۷	کردستان	۱,۳۹۸	۲,۴۳۸	۸۲	۱۷	%۵۷,۴
	میانگین	۶,۴۶۰	۱۳,۲۱۸	۵۵	۲۴	%۱۷,۴
۸	اصفهان	۱,۳۱۸	۲۷,۱۹۹	۶۵	۲۰	%۴,۸
۹	خراسان رضوی	۵۰۴	۴,۶۷۸	۳۱	۱۶	%۱۰,۸
۱۰	سیستان و بلوچستان	۵۰۰	۱,۷۰۸	۵۲	۱۰	%۲۹,۳
۱۱	هرمزگان	۴۵۴	۶,۳۶۳	۴۱	۱۱	%۷,۱
۱۲	قم	۹۸	۹۱۴	۳	۳۳	%۱۰,۷
۱۳	مازندران	۸۶	۲,۷۸۰	۱۱	۸	%۳,۱
۱۴	فارس	۳۵	۵,۱۰۵	۲	۱۸	%۰,۷
۱۵	کرمان	۳۵	۳,۳۰۸	۴	۹	%۰,۱
۱۶	مرکزی	۳۱	۲۶,۲۹۰	۱	۳۱	%۰,۱
۱۷	البرز	۱۲	۱,۸۵۳	۱	۱۲	%۰,۶
۱۸	چهارمحال و بختیاری	۳	۲۳۲	۱	۳	%۱,۴
	مجموع	۴۸,۲۹۱	۲۷۷,۶۸۸	۱,۹۸۹	۲۴	%۱۷,۴

منبع: دفتر حسابداری و وصول مالیات

ب- اطلاعات تفصیلی^۱

۴۹. براساس اطلاعات دریافتی از ادارات کل امور مالیاتی، تعداد پرونده دارندگان کارت بازرگانی در ۳۱ اردیبه‌ماه کل^۲ تا پایان سال ۱۳۹۱ که در جدول (۵) قابل ملاحظه است، برابر با ۱۳۵،۱۵۲ فقره^۳ می‌باشد که از این تعداد ۱۱۳،۳۴۴ فقره مربوط به اشخاص حقیقی و ۲۱،۸۰۸ فقره مربوط به اشخاص حقوقی است. به بیان دیگر ۸۴ درصد از کل پرونده‌های مربوط به کارت بازرگانی در این ادارات کل متعلق به اشخاص حقیقی می‌باشد.

۵۰. همچنین در بین ادارات مورد بررسی، ادارات کل امور مالیاتی اصفهان، شمیرانات، آذربایجان غربی و خوزستان دارای بیشترین تعداد پرونده دارای کارت بازرگانی هستند.

جدول (۵) - وضعیت موجود پرونده‌های دارندگان کارت بازرگانی در ادارات کل امور مالیاتی

تعداد پرونده‌های دارندگان کارت بازرگانی					استان	ردیف
سهم از کل		کل	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی		
اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی					
۱۶٪	۸۴٪	۲۴،۵۹۸	۳،۸۸۹	۲۰،۷۰۹	اصفهان	۱
۰٪	۱۰۰٪	۱۴،۷۹۴	۰	۱۴،۷۹۴	شمیرانات	۲
۷٪	۹۳٪	۱۲،۱۶۱	۸۱۱	۱۱،۳۵۰	آذربایجان غربی	۳
۴٪	۹۶٪	۱۱،۶۳۸	۴۷۴	۱۱،۱۶۴	خوزستان	۴
۶٪	۹۴٪	۸،۸۶۸	۵۲۰	۸،۳۴۸	هرمزگان	۵
۴۷٪	۵۳٪	۷،۴۶۰	۳،۵۲۶	۳،۹۳۴	البرز	۶
۱٪	۹۹٪	۵،۸۹۳	۴۵	۵،۸۴۸	ایلام	۷
۲٪	۹۸٪	۵،۸۸۸	۱۳۰	۵،۷۵۸	بوشهر	۸
۲٪	۹۸٪	۴،۶۴۱	۱۰۰	۴،۵۴۱	کردستان	۹
۲۶٪	۷۴٪	۳،۸۶۱	۹۸۸	۲،۸۷۳	کرمان	۱۰
۵۹٪	۴۱٪	۳،۷۸۷	۲،۲۲۶	۱،۵۶۱	مازندران	۱۱
۲۱٪	۷۹٪	۳،۲۸۹	۷۰۴	۲،۵۸۵	گلستان	۱۲
۲۰٪	۸۰٪	۳،۱۰۳	۶۳۱	۲،۴۷۲	آذربایجان شرقی	۱۳
۹٪	۹۱٪	۲،۹۹۴	۲۸۱	۲،۷۱۳	فارس	۱۴

۱- براساس استعلام از ادارات کل امور مالیاتی.

۲- اطلاعات ادارات کل قم، کرمانشاه، شرق تهران و غرب استان تهران به علت نقص اطلاعات ارسالی و ادارات کل مرکز، غرب، شمال تهران و شرق استان تهران به دلیل عدم پاسخ به استعلام‌های صورت گرفته، در این گزارش مورد استفاده قرار نگرفته است.

۳- عملکرد هر سال هر یک از مؤدیان به عنوان یک پرونده مستقل در نظر گرفته شده است.

تعداد پرونده های دارندگان کارت بازرگانی					استان	ردیف
سهم از کل		کل	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی		
اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی					
۸۶٪	۱۴٪	۲,۵۰۵	۲,۱۴۹	۳۵۶	قزوین	۱۵
۶٪	۹۴٪	۲,۴۵۲	۱۵۲	۲,۳۰۰	چهارمحال و بختیاری	۱۶
۴۰٪	۶۰٪	۲,۳۸۳	۹۵۲	۱,۴۳۱	گیلان	۱۷
۳٪	۹۷٪	۱,۷۳۰	۴۸	۱,۶۸۲	لرستان	۱۸
۱٪	۹۹٪	۱,۶۵۶	۲۴	۱,۶۳۲	سیستان	۱۹
۸۷٪	۱۳٪	۱,۴۰۴	۱,۲۱۹	۱۸۵	سمنان	۲۰
۰٪	۱۰۰٪	۱,۳۶۴	۰	۱,۳۶۴	جنوب تهران	۲۱
۳۸٪	۶۲٪	۱,۳۵۳	۵۲۰	۸۳۳	همدان	۲۲
۶۶٪	۳۴٪	۱,۲۲۰	۸۱۰	۴۱۰	خراسان رضوی	۲۳
۳۴٪	۶۶٪	۱,۱۷۰	۳۹۳	۷۷۷	یزد	۲۴
۲۲٪	۷۸٪	۱,۱۵۲	۲۵۴	۸۹۸	خراسان جنوبی	۲۵
۲۹٪	۷۱٪	۱,۰۰۸	۲۹۲	۷۱۶	اردبیل	۲۶
۸٪	۹۲٪	۹۵۲	۷۷	۸۷۵	خراسان شمالی	۲۷
۲۶٪	۷۴٪	۸۵۲	۲۲۱	۶۳۱	جنوب استان تهران	۲۸
۴۴٪	۵۶٪	۴۲۰	۱۸۳	۲۳۷	زنجان	۲۹
۶۲٪	۳۸٪	۲۸۹	۱۷۸	۱۱۱	مرکزی	۳۰
۴٪	۹۶٪	۲۶۷	۱۱	۲۵۶	کهگیلویه و بویراحمد	۳۱
۱۶٪	۸۴٪	۱۳۵,۱۵۲	۲۱,۸۰۸	۱۱۳,۳۴۴	مجموع	

منبع: ادارات کل امور مالیاتی

۵۱. از بین ۱۳۵,۱۵۲ پرونده دارای کارت بازرگانی در ۳۱ اداره کل امور مالیاتی مورد بررسی، ۱۲,۵۴۶ پرونده (۹ درصد از پرونده‌ها) دارای بدهی معوق می‌باشند. همچنین بررسی پرونده‌ها دارای بدهی به تفکیک اشخاص حقیقی و حقوقی نشان می‌دهد که به ترتیب ۹ و ۱۰ درصد از پرونده‌های اشخاص حقیقی و حقوقی با بدهی مواجه هستند.

۵۲. بیشترین تعداد پرونده دارای کارت بازرگانی که بدهی معوق دارند نیز مربوط به ادارات کل امور مالیاتی بوشهر، آذربایجان غربی و خوزستان می‌باشد.

جدول (۶) - پرونده‌های دارندگان کارت بازرگانی دارای بدهی در ادارات کل امور مالیاتی

ردیف	استان	تعداد پرونده دارای بدهی معوق			
		کل	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی	سهم از کل
					اشخاص حقیقی
۱	بوشهر	۳,۴۱۷	۳۰	۳,۳۸۷	۲۳٪
۲	آذربایجان غربی	۱,۴۵۳	۱۵۷	۱,۲۹۶	۱۹٪
۳	خوزستان	۱,۱۰۴	۳۷	۱,۰۶۷	۸٪
۴	آذربایجان شرقی	۹۳۳	۷۰	۸۶۳	۱۱٪
۵	گیلان	۸۹۹	۴۴۷	۴۵۲	۴۷٪
۶	اصفهان	۷۸۲	۴۷۹	۳۰۳	۱۲٪
۷	ایلام	۶۷۴	۴	۶۷۰	۹٪
۸	اردبیل	۵۳۱	۱۳۴	۳۹۷	۴۶٪
۹	کردستان	۴۳۰	۱۲	۴۱۸	۱۲٪
۱۰	سیستان	۳۶۷	۱۹	۳۴۸	۷۹٪
۱۱	زنجان	۳۵۹	۱۶۶	۱۹۳	۹۱٪
۱۲	هرمزگان	۲۳۷	۳۷	۲۰۰	۷٪
۱۳	مازندران	۲۰۱	۱۴۶	۵۵	۷٪
۱۴	البرز	۱۴۱	۹۵	۴۶	۳٪
۱۵	فارس	۱۱۳	۴۷	۶۶	۱۷٪
۱۶	جنوب تهران	۱۰۰	۰	۱۰۰	۰٪
۱۷	لرستان	۹۸	۲۵	۷۳	۵۲٪
۱۸	همدان	۹۳	۳۲	۶۱	۶٪
۱۹	کرمان	۸۶	۳۷	۴۹	۴٪
۲۰	جنوب استان تهران	۸۲	۵۰	۳۲	۲۳٪
۲۱	خراسان رضوی	۸۲	۵۰	۳۲	۶٪
۲۲	شمیرانات	۷۶	۰	۷۶	۰٪
۲۳	چهارمحال و بختیاری	۷۱	۱۶	۵۵	۱۱٪
۲۴	خراسان جنوبی	۵۴	۱۵	۳۹	۶٪
۲۵	قزوین	۴۶	۲۷	۱۹	۱٪

تعداد پرونده دارای بدهی معوق					استان	ردیف
سهم از کل		کل	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی		
اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی					
۷۳٪	۱۱٪	۳۷	۸	۲۹	کهگیلویه و بویراحمد	۲۶
۰٪	۱٪	۲۲	۲	۲۰	گلستان	۲۷
۱٪	۲٪	۲۱	۳	۱۸	یزد	۲۸
۱٪	۲٪	۱۴	۱۰	۴	سمنان	۲۹
۷٪	۲٪	۱۴	۱۲	۲	مرکزی	۳۰
۸٪	۰٪	۹	۶	۳	خراسان شمالی	۳۱
۱۰٪	۹٪	۱۲,۵۴۶	۲,۱۷۳	۱۰,۳۷۳	مجموع	

منبع: ادارات کل امور مالیاتی

۵۳. رقم کل بدهی‌های مربوط به پرونده‌های کارت بازرگانی در ۳۱ اداره کل امور مالیاتی مورد بررسی، برابر با ۵۲,۷۵۵ میلیارد ریال^۱ است که رقم قابل توجهی می‌باشد. ۴۵,۲۹۲ میلیارد ریال از این بدهی مربوط به اشخاص حقیقی و ۷,۴۶۳ میلیارد ریال متعلق به اشخاص حقوقی می‌باشد. به بیان دیگر اشخاص حقیقی و اشخاص حقوقی به ترتیب ۸۶ و ۱۴ درصد از بدهی‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. البته با توجه به تعداد پرونده‌های اشخاص حقیقی (۸۴ درصد از کل پرونده‌ها)، بالاتر بودن میزان بدهی این اشخاص نسبت به اشخاص حقوقی طبیعی است. لازم به ذکر است رقم بدهی شامل اصل بدهی و جریمه‌های مربوطه می‌باشد.

۵۴. بررسی میزان بدهی مربوط به بدهی پرونده‌های دارای کارت بازرگانی نشان می‌دهد که ادارات کل امور مالیاتی خوزستان، بوشهر و اردبیل با بیشترین بدهی در این حوزه مواجه هستند.

جدول (۷) - وضعیت بدهی پرونده‌های دارندگان کارت بازرگانی در ادارات کل امور مالیاتی (ارقام به ریال)

بدهی					استان	ردیف
سهم از کل		کل	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی		
اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی		جمع اصل و جریمه	جمع اصل و جریمه		
۰٪	۱۰۰٪	۱۳,۸۹۰,۷۵۶,۵۷۹,۰۹۹	۶۸,۸۲۷,۲۲۲,۰۲۷	۱۳,۸۲۱,۹۲۹,۳۵۷,۰۷۲	خوزستان	۱
۱٪	۹۹٪	۱۰,۴۳۵,۵۷۰,۳۷۶,۸۴۰	۷۰,۱۰۵,۸۴۱,۵۱۴	۱۰,۳۶۵,۴۶۴,۵۳۵,۳۲۶	بوشهر	۲

^۱ در صورت محاسبه آمار ۴ اداره کلی که اطلاعات ارسالی آنها ناقص است، رقم کل بدهی برابر با ۵۴,۸۰۳ میلیارد ریال می‌گردد.

بدهی					استان	ردیف
سهم از کل		کل	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی		
اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی		جمع اصل و جریمه	جمع اصل و جریمه		
۲۰٪	۸۰٪	۸,۰۳۶,۰۸۵,۶۶۵,۳۶۹	۱,۶۲۳,۰۰۲,۰۴۰,۰۶۱	۶,۴۱۳,۰۸۳,۶۲۵,۳۰۸	اردبیل	۳
۱۸٪	۸۲٪	۴,۴۱۵,۷۴۶,۷۴۷,۱۲۷	۸۰,۴۶۳۹,۰۱۶,۱۵۱	۳,۶۱۱,۱۱۱,۷۳۰,۹۷۶	گیلان	۴
۳٪	۹۷٪	۴,۳۶۶,۵۵۷,۷۴۸,۹۱۰	۱۱۶,۵۱۳,۵۹۷,۲۶۸	۴,۲۶۰,۰۴۴,۱۵۱,۶۴۲	آذربایجان غربی	۵
۶۷٪	۳۳٪	۲,۷۵۷,۰۵۰,۱۸۰,۷۲۶	۱,۸۴۷,۹۹۹,۳۲۶,۹۲۹	۹۰۹,۰۵۰,۸۵۳,۷۹۷	اصفهان	۶
۳۰٪	۷۰٪	۲,۳۸۹,۵۵۹,۵۰۵,۰۰۰	۷۲۱,۰۱۶,۳۰۵,۰۰۰	۱,۶۶۸,۵۴۳,۲۰۰,۰۰۰	آذربایجان شرقی	۷
۴۷٪	۵۳٪	۱,۹۴۲,۱۰۰,۱۴۳,۳۶۲	۹۰۹,۲۸۰,۷۹۵,۴۹۰	۱,۰۳۲,۸۱۹,۳۴۷,۸۷۲	زنجان	۸
۶۰٪	۴۰٪	۱,۲۳۵,۵۷۳,۲۰۴,۱۹۱	۷۳۸,۸۱۰,۴۹۸,۱۶۳	۴۹۶,۷۶۱,۷۰۶,۰۲۸	فارس	۹
۰٪	۱۰۰٪	۱,۱۶۴,۰۶۲,۰۱۵,۹۲۳	۴,۷۳۵,۸۱۰,۱۳۰	۱,۱۵۹,۳۲۶,۲۰۵,۷۹۳	کردستان	۱۰
۰٪	۱۰۰٪	۴۲۱,۸۴۸,۵۴۶,۲۶۰	۶۸,۷۳۴,۱۳۹	۴۲۱,۷۷۹,۸۱۲,۱۲۱	ایلام	۱۱
۵٪	۹۵٪	۲۰۱,۲۱۳,۱۴۶,۰۰۸	۹,۶۱۵,۳۱۶,۳۰۴	۱۹۱,۵۹۸,۱۱۴,۷۰۴	سیستان	۱۲
۲۵٪	۷۵٪	۱۷۷,۳۱۷,۴۲۹,۴۲۹	۴۴۳,۸۱۷,۶۷۴	۱۳۳,۰۰۹,۲۵۸,۷۵۵	همدان	۱۳
۶٪	۹۴٪	۱۷۱,۹۲۷,۵۱۳,۹۱۶	۱۰,۱۶۱,۰۰۰,۷۳۶	۱۶۱,۷۶۶,۵۱۳,۱۸۰	کهگیلویه و بویراحمد	۱۴
۷۳٪	۲۷٪	۱۷۰,۱۱۵,۶۷۹,۹۱۲	۱۲۳,۵۵۷,۳۰۱,۴۸۹	۴۶,۵۵۸,۳۷۸,۴۲۳	جنوب استان تهران	۱۵
۱٪	۹۹٪	۱۶۵,۰۰۰,۴۵۷,۲۷۱	۹۰۷,۶۴۱,۱۱۲	۱۶۴,۰۹۲,۸۱۶,۱۵۹	گلستان	۱۶
۵۸٪	۴۲٪	۱۵۳,۶۹۲,۸۵۸,۲۳۷	۸۹,۲۳۶,۶۲۲,۵۳۵	۶۴,۴۵۶,۲۳۵,۷۰۲	هرمزگان	۱۷
۷٪	۹۳٪	۱۴۵,۵۱۴,۹۹۵,۶۲۹	۹,۸۹۵,۹۳۱,۰۶۱	۱۳۵,۶۱۹,۰۶۴,۵۶۸	چهارمحال و بختیاری	۱۸
۲۳٪	۷۷٪	۱۲۹,۸۸۵,۷۳۲,۶۴۱	۲۹,۴۷۹,۶۷۹,۰۶۴	۱۰۰,۴۰۶,۰۵۳,۵۷۷	کرمان	۱۹
۶۱٪	۳۹٪	۱۲۴,۶۷۱,۷۳۸,۹۲۸	۷۶,۴۳۸,۱۶۸,۷۵۳	۴۸,۲۳۳,۵۷۰,۱۷۵	مازندران	۲۰
۷۱٪	۲۹٪	۶۵,۹۵۷,۳۸۶,۱۳۵	۴۷,۰۲۶,۰۸۲,۳۹۵	۱۸,۹۳۱,۳۰۳,۷۴۰	البرز	۲۱
۱۰۰٪	۰٪	۴۱,۵۰۹,۷۸۳,۶۱۸	۴۱,۳۹۶,۹۴۶,۰۲۸	۱۱۲,۸۳۷,۵۹۰	خراسان شمالی	۲۲
۰٪	۱۰۰٪	۴۱,۴۷۳,۷۱۹,۷۸۱	۰	۴۱,۴۷۳,۷۱۹,۷۸۱	جنوب تهران	۲۳
۹۸٪	۲٪	۲۹,۲۹۲,۹۶۷,۷۵۱	۲۸,۵۹۴,۲۲۵,۲۳۷	۶۹۸,۷۴۲,۵۱۴	قزوین	۲۴
۹۵٪	۵٪	۲۵,۷۲۰,۱۱۹,۷۱۷	۲۴,۴۸۴,۹۸۹,۴۷۷	۱,۲۳۵,۱۳۰,۲۴۰	مرکزی	۲۵
۷۲٪	۲۸٪	۱۵,۸۵۸,۲۱۳,۳۳۴	۱۱,۴۹۴,۰۴۱,۸۷۱	۴,۳۶۴,۱۷۱,۴۶۳	خراسان جنوبی	۲۶
۰٪	۱۰۰٪	۸,۸۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۰	۸,۸۹۰,۰۰۰,۰۰۰	شمیرانات	۲۷
۹۷٪	۳٪	۶,۹۳۲,۶۵۰,۶۰۷	۶۷۰,۶۷۹,۷۶۲	۲۲۵,۵۵۲,۹۸۶	خراسان رضوی	۲۸
۲٪	۹۸٪	۶,۰۲۳,۰۵۷,۸۸۳	۱۲۵,۲۴۱,۴۴۳	۵,۸۹۷,۸۱۶,۴۴۰	لرستان	۲۹
۳۱٪	۶۹٪	۴,۵۳۳,۰۹۱,۰۰۰	۱,۳۹۰,۲۷۰,۰۰۰	۳,۱۴۲,۸۲۱,۰۰۰	یزد	۳۰
۷۶٪	۲۴٪	۴,۳۶۳,۷۶۱,۸۳۸	۳,۲۲۶,۴۷۹,۹۳۸	۱,۰۳۷,۲۸۱,۹۰۰	سمنان	۳۱
۱۴٪	۸۶٪	۵۲,۷۵۴,۸۰۵,۰۱۶,۴۴۲	۷,۴۶۳,۱۳۰,۸۰۷,۶۱۰	۴۵,۲۹۱,۶۷۴,۲۰۸,۸۳۲	مجموع	

منبع: ادارات کل امور مالیاتی

۷) چالش‌های مالیاتی کارت بازرگانی و پيله‌وری

۵۵. کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری یکی از چالش‌های مهم سازمان امور مالیاتی می‌باشد که منجر به مالیات معوقه قابل توجهی نیز شده است. البته طی سالیان اخیر تلاش‌هایی از سوی مراجع صدور کارت‌های مذکور و نیز سازمان امور مالیاتی کشور جهت رفع مشکلات این حوزه صورت گرفته است که تا حدی توانسته برخی مشکلات این حوزه را رفع نماید. مشکلات مالیاتی مرتبط با کارت بازرگانی را می‌توان در سه دسته مورد بررسی قرار داد:

۱.۷) عدم رعایت الزامات قانونی توسط مراجع ذیصلاح

۵۶. علیرغم اینکه در حال حاضر و برای جلوگیری از ایجاد مشکلات مالیاتی، قوانین و مقررات مناسبی در مورد صدور و تمدید کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری، در نظر گرفته شده است، با این وجود یکی از مهمترین چالش‌های سازمان امور مالیاتی در مواجهه با دارندگان کارت بازرگانی و پيله‌وری، عدم رعایت قوانین و مقررات پیش‌بینی شده در این حوزه توسط سایر مراجع ذیربط می‌باشد. این مسأله به خصوص در سال‌های پیشین موجب بروز مشکلات بسیاری شده است که در بدهی‌های مالیاتی معوق خود را نشان داده است.

۵۷. بررسی‌ها نشان می‌دهد از جمله مراجعی که در برخی موارد رویه‌های قانونی را رعایت نکرده است، اتاق‌های بازرگانی می‌باشد. بدین ترتیب که علیرغم تأکید قوانین مبنی بر لزوم دریافت گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م جهت صدور و تمدید کارت بازرگانی، مواردی وجود دارد که اتاق‌های بازرگانی بدون اخذ این گواهی مبادرت به صدور یا تمدید کارت بازرگانی کرده‌اند. این مشکل در سال‌های گذشته شایع‌تر بود، زیرا با وجود پیش‌بینی لزوم ارائه گواهی مذکور جهت صدور کارت بازرگانی، اتاق‌های بازرگانی با استناد به قوانین و مقررات صادرات و واردات، هنگام صدور کارت‌ها، نسبت به دریافت گواهی ماده ۱۸۶ اقدام نمی‌نمودند. چه بسا بسیاری از مشکلات و بدهی‌های معوق مالیاتی موجود، ناشی از وجود این رویه در سال‌های پیشین باشد. البته با انجام مذاکرات و مکاتبات لازم، قوانین مربوطه نیز مورد اصلاح قرار گرفته تا صدور کارت بازرگانی نیز بدون ارائه این گواهی صورت نگیرد. لازم به ذکر است با این وجود، در برخی موارد هنوز شاهد صدور و تمدید کارت بازرگانی بدون استعلام از سازمان امور مالیاتی، به ویژه در زمان نزدیک به انتخابات اتاق‌های بازرگانی، می‌باشیم.

۵۸. مشکل فوق در مورد کارت‌های پيله‌وری به صورت جدی‌تر وجود دارد. با توجه به اینکه مسئولیت صدور کارت پيله‌وری به عهده استانداری‌های مربوطه می‌باشد، بررسی‌ها نشان می‌دهد در بسیاری از موارد، استانداری‌ها با توجه کمک به وضعیت اقتصادی مرز نشینان و جلوگیری از قاچاق بدون اعلام و اخذ گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.ا.ق اقدام به صدور کارت پيله‌وری نموده‌اند.
۵۹. به عنوان مثال و طبق بررسی‌های صورت گرفته در برخی استان‌ها، در استان کرمانشاه ۵۹۹ فقره کارت بازرگانی و پيله‌وری بدون استعمال از ادارات مالیاتی صادر و یا تمدید شده است. همچنین در استان آذربایجان غربی تعداد ۱۶۶ فقره کارت بازرگانی و پيله‌وری بدون طی مراحل قانونی صادر و یا تمدید گردیده است.
۶۰. البته اشاره به این نکته مفید می‌باشد که در ماده ۱۸۶ ق.م.ا.ق پیش‌بینی شده است که در صورت عدم رعایت حکم این ماده، مسئولان امر نسبت به پرداخت مالیات‌ها با مودی مربوطه دارای مسئولیت تضامنی هستند. لذا انجام اقدامات حقوقی در این خصوص ضروری به نظر می‌رسد که اخیراً نیز در دستور کار سازمان امور مالیاتی قرار گرفته و تمهیدات قانونی در خصوص اقامه دعوی علیه مسئولان امر در حال پیگیری می‌باشد.
۶۱. همچنین ضرورت هماهنگی بیشتر بین سازمان امور مالیاتی و گمرک در خصوص حضور و نظارت مأموران مالیاتی در محل گمرک و نحوه عمل گمرک در مورد اخذ مالیات بر ارزش افزوده و علی‌الحساب مالیات بر درآمد هنگام واردات و واریز آن به حساب سازمان امور مالیاتی نیز اهمیت بسیاری دارد.

۲.۷) خرید و فروش کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری

۶۲. اغلب مشکلات مربوط به کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری در اثر فروش یا اجاره این کارت‌ها به سایر اشخاص بروز پیدا کرده است. به‌طور دقیق‌تر، برخی اشخاص، عملیات واردات و صادرات خود را به‌منظور فرار مالیاتی با استفاده از کارت بازرگانی و یا پيله‌وری اشخاص دیگر انجام می‌دهند. در این حالت افرادی با توجه به سهولت صدور کارت‌های بازرگانی، با تطمیع و پرداخت مبالغی به قشرهای کم‌درآمد، اقدام به دریافت کارت بازرگانی برای این افراد کرده و با انجام واردات با استفاده از این کارت‌ها، از پرداخت حقوق دولتی فرار می‌کنند. در مورد کارت پيله‌وری نیز برخی افراد با پرداخت مبلغ ناچیزی و با استفاده از کارت‌های پيله‌وری صادره برای مرز نشینان، اقدام به انجام تجارت با خارج از کشور می‌نمایند. بدین ترتیب بازار خرید و فروش غیررسمی برای کارت بازرگانی و پيله‌وری شکل گرفته است. حتی در مورد کارت‌های بازرگانی، قیمت خرید

و فروش بسته به شهر محل صدور کارت متفاوت است و طبق معمول کارت مربوط به شهرهای بزرگ از قیمت بالاتری برخوردار می‌باشد.

۶۳. در نتیجه سوءاستفاده از کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری، واردات بسیاری از کالاها، توسط اشخاصی به غیر از دارنده کارت انجام می‌شود که وصول مالیات از آن‌ها در اغلب موارد با مشکل مواجه می‌گردد. در بسیاری مواقع نیز به علت عدم بضاعت مالی صاحب کارت، پیگیری حقوق حقه دولت متوقف شده و در نتیجه بخشی از درآمدهای مالیاتی به واسطه عدم شناسایی واردکننده و یا صادرکننده واقعی محقق نخواهد شد.

۶۴. همچنین نسبت به مشکلات کارت بازرگانی در حوزه صادرات نیز نایستی غفلت نمود. در بحث صادرات نیز در پی نوسانات قیمت ارز، جهت فرار از مالیات بر درآمد حاصل از تسعیر ارز، بازار غیررسمی فروش و اجاره کارت بازرگانی شکل گرفته است.

۶۵. البته لازم به ذکر است پیش از سال ۱۳۸۷ فساد بیشتری در حوزه کارت‌های بازرگانی وجود داشت، زیرا براساس قوانین نیازی به حضور فرد برای دریافت کارت بازرگانی وجود نداشت. اما از سال ۱۳۸۷ به بعد شرایط برای دریافت کارت بازرگانی سخت تر شده است. همچنین راه‌اندازی سامانه هوشمند کارت بازرگانی، به عنوان مانعی در برابر سوءاستفاده از این کارت‌ها عمل می‌کند. در نظر گرفتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم، تخصصی نمودن کارت‌های صادره براساس رشته فعالیت اعلامی توسط متقاضی (هنگام ثبت نام حداکثر ۳ رشته را به عنوان زمینه فعالیت می‌توان انتخاب نمود)، لزوم شرکت در کلاس‌های آموزشی و ... از جمله سایر راهکارهای پیش‌بینی شده جهت جلوگیری از بروز فساد در این حوزه می‌باشد.

۶۶. با این وجود و علیرغم تلاش وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مسئول و متولیان امر در بخش خصوصی از طریق اتخاذ شرایط و در نظر گرفتن پیش‌نیازهای جدید جهت صدور و تمدید کارت بازرگانی جهت رفع مشکلات بوجود آمده در رابطه با کارت‌های بازرگانی، اما وجود بدهی‌های مالیاتی نشان از عدم کارایی تمهیدات اندیشیده شده توسط قانونگذار در این بخش دارد. براین اساس به نظر می‌رسد پیش‌بینی محکومیت‌ها و جرایم برای سوء استفاده از کارتهای بازرگانی به علت سود بالای دلالتی این کارتها نتوانسته کارایی چندانی داشته باشد.

۶۷. این نکته از جنبه‌های مختلفی قابل بحث و بررسی می‌باشد. از سویی می‌توان فرآیند ساده صدور کارت بازرگانی و پيله‌وری را به عنوان عاملی تأثیرگذار در بروز مشکلات در نظر گرفت. سویی دیگر در حوزه مشکلات مالیاتی، عدم وجود ضمانت‌های قانونی لازم و بازدارنده جهت اخذ مالیات متعلقه قابل اشاره می‌باشد.

۳.۷) تقلب و کلاهبرداری

۶۸. بررسی‌ها نشان می‌دهد در موارد مختلفی اشخاص اقدام به تهیه و ارائه گواهی‌های مربوط به صدور و تمدید کارت بازرگانی به ویژه گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م و یا مدارک لازم جهت ترخیص کالای واردشده از گمرک به صورت تقلبی نموده‌اند. البته اقداماتی در مورد تهیه فرمت استاندارد و امن در مورد گواهی‌های مربوطه صورت گرفته است، با این وجود هنوز شاهد انجام تقلب در این حوزه می‌باشیم. به نظر می‌رسد پیش‌بینی سیستمی جهت صدور گواهی‌های مالیاتی به صورت آنلاین، مشابه با آنچه که اکنون در مورد گواهی تبصره ۱ ماده ۱۸۶ ق.م.م و در ارتباط با بانکها صورت می‌گیرد، ضروری می‌باشد.

۶۹. در این خصوص، وجود فساد در بین مأموران مربوطه در اتاق‌های بازرگانی، گمرک و حتی ادارات مالیاتی نیز بایستی مدنظر قرار گیرد.

۸) راهکارهای پیشنهادی

۷۰. در ابتدا لازم به ذکر است که با توجه به مطالب ذکر شده در مورد شرایط و مدارک موردنیاز جهت صدور و تمدید کارت بازرگانی و پيله‌وری، به ویژه اقدامات سال‌های اخیر، به نظر می‌رسد در صورت اجرای دقیق قوانین و مقررات موجود توسط اتاق‌های بازرگانی، استانداری‌ها، گمرک، سازمان امور مالیاتی و سایر مراجع ذیصلاح، تا حد بسیار زیادی نسبت به سوءاستفاده از این کارت‌ها جلوگیری می‌گردد. با این وجود عملکرد مالیاتی دارندگان کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری حاکی از این موضوع است که با وجود تمهیدات اندیشیده شده، مشکلات این حوزه حل نشده باقی مانده است. لذا با توجه به چالش‌های موجود در فرآیند صدور، تمدید و استفاده از کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری، منشأ بروز مشکلات و نیز تجارب سایر کشورها، برخی راهکارهایی که در مورد نحوه مواجهه با این کارت‌ها در جهت کاهش سوءاستفاده از آنها می‌توان مدنظر قرار داد به شرح ذیل می‌باشد:

۱. حذف کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری

با توجه به تجربه اغلب کشورها می‌توان حذف کارت‌های بازرگانی (به غیر از موارد خاص) را موردنظر قرار داد. در این حالت، جهت جلوگیری از سوء استفاده از کارت، به هر شخص شماره اقتصادی منحصر

به‌فردی اختصاص داده می‌شود که در انجام فعالیت‌های وی (از جمله صادرات و واردات) مورد استفاده قرار می‌گیرد. البته لازم به ذکر است پیش‌شرط انجام این کار وجود شفافیت بالا در نظام اقتصادی است و اجرای این راهکار در شرایطی که زمینه اجرای مناسب آن مهیا نباشد، نمی‌تواند نتایج مطلوبی دربر داشته باشد. به عبارت دیگر، مادامی که هر سیستم جایگزین پیشنهادی، حداقل ویژگی‌های ساختار کنونی در خصوص تضمین وصول حقوق دولت را نداشته باشد، جایگزین کردن آن توصیه نمی‌گردد. در مورد کارت‌های پيله‌وری نیز با توجه به وضعیت موجود در مرزها و شرایط کشورهای همسایه، به نظر می‌رسد حذف این کارت‌ها راهکار چندان مطلوبی نمی‌باشد.

۲. اعمال نظارت در خصوص اجرای قوانین و مقررات

همان‌گونه که در مطالب پیشین اشاره گردید، یکی از مهمترین چالش‌های موجود، عدم اجرای صحیح قوانین و مقررات توسط مراجع ذیصلاح در خصوص صدور و تمدید کارت بازرگانی و یا پيله‌وری می‌باشد. با این وجود علیرغم ظرفیت‌های قانونی موجود در قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص بروز چنین مواردی، تاکنون اقدامات چندانی در این حوزه انجام نشده است. لذا همکاری و هماهنگی بیشتر سازمان امور مالیاتی با سایر مراجع از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت، اتاق‌های بازرگانی، استانداری‌ها، گمرک ضروری می‌باشد. همچنین نظارت بیشتر به نحوه عمل مراجع مذکور و نیز مأموران و کارمندان مسئول در این حوزه، همراه با پیگیری حقوقی موارد تخطی از قوانین و مقررات و به خصوص موضوع مسئولیت تضامنی مسئولان مربوطه در صورت تخلف از قوانین، لازم به نظر می‌رسد.

۳. پیش‌بینی ضمانت‌های قانونی بیشتر

راهکار قابل بررسی دیگر، در نظر گرفتن ضمانت‌های قانونی بیشتر در موارد سوءاستفاده از کارت‌های بازرگانی و پيله‌وری می‌باشد. در این راستا می‌توان بر جنبه جرم‌انگاری سوءاستفاده از کارت بازرگانی تأکید نمود. این موضوع در لایحه اصلاحیه قانون مالیات‌های مستقیم پیش‌بینی شده است. براساس بند ۷ ماده

۲۷۴ این لایحه، استفاده از کارت بازرگانی اشخاص غیر به‌منظور فرار مالیاتی، جرم مالیاتی محسوب می‌شود و مرتکب یا مرتکبین، به مجازات حبس درجه شش^۱ محکوم می‌گردند.

۴. در نظر گرفتن محدودیت‌های بیشتر جهت صدور کارت بازرگانی

بررسی شرایط و فرآیند صدور کارت نشان می‌دهد که اشخاص با داشتن حداقل شرایط و به سهولت می‌توانند اقدام به دریافت مجوز واردات و صادرات نمایند. لذا به نظر می‌رسد جهت ممانعت از بروز مشکلات آتی برای دارندگان کارت و نیز سازمان‌های مسئول، به ویژه در مورد خرید و فروش کارت‌ها، پیش‌بینی محدودیت‌هایی جهت اشخاص متقاضی دریافت کارت مفید واقع شود. بررسی اولیه شرایط مالی و اقتصادی متقاضی توسط اتاق‌های بازرگانی و یا سایر مراجع، از جمله راهکارهای موجود در این زمینه است. همچنین رتبه‌بندی بازرگانان با توجه به وضعیت مالی و اقتصادی آنان و صدور کارت در طبقه‌بندی‌های متفاوت می‌تواند مدنظر قرار گیرد. در این حالت، می‌توان سقفی برای تجارت در مورد دارندگان کارت در هر طبقه در نظر گرفت. البته این راهکار می‌تواند اثر منفی در فضای کسب و کار و تسهیل تجارت داشته باشد.

۵. پیش‌بینی راهکارهایی جهت جلوگیری از تقلب

- صرف‌نظر از لزوم اعمال نظارت دقیق نسبت به اجرای قوانین و مقررات توسط مراجع ذیربط و کارکنان آنها، تأمین شرایطی در جهت برقراری ارتباط آنلاین و سیستمی بین مراجع مسئول، به خصوص سازمان امور مالیاتی، اتاق‌های بازرگانی و گمرک، جهت انجام امور مربوطه مانند صدور گواهی‌ها، می‌تواند به تسهیل فرآیند مربوطه و جلوگیری از انجام تقلب و کلاهبرداری کمک شایانی نماید. همچنین در صورتی که سیستم‌های مربوطه به گونه‌ای طراحی شوند که هرگونه تراکنش تجاری انجام شده توسط دارنده کارت، با مشخصات کامل حجم و مبالغ تراکنش به مراجع ذیربط (مانند وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان امور مالیاتی، اتاق‌های بازرگانی و غیره) از طریق گمرک و سایر مراجع کنترل‌کننده کارت و فعالیتهای مربوطه به صورت الکترونیکی منعکس شود، دارای تأثیر بسیاری زیادی در جلوگیری از بروز مشکلات و چالش‌ها می‌باشد.

^۱ حبس بیش از شش ماه تا دو سال و مجازات مالی تا هشتاد میلیون ریال

۶. دریافت تضامین مالیاتی بیشتر

علیرغم اینکه دارندگان کارت بازرگانی هنگام واردات کالا، بایستی مالیات بر ارزش افزوده کالاهای وارداتی (در صورت شمول) و یا ۲ درصد علی‌الحساب مالیات بر درآمد (در صورت عدم شمول مالیات بر ارزش افزوده و عدم ارائه گواهی خوش‌حسابی) را پردازند، با این وجود همچنان شاهد فرار مالیاتی در این حوزه می‌باشیم. این علی‌الحساب دریافتی صرفنظر از موارد عدم اجرای صحیح قوانین و مقررات توسط مراجع ذیربط، بایستی به میزانی باشد که در دارنده کارت این انگیزه را به وجود آورد که پس از انجام تجارت خود به سیستم مالیاتی مراجعه نموده و با پرداخت حقوق دولت، اقدام به تمدید کارت بازرگانی خود به صورت سالانه نماید. به بیان دیگر در صورت پایین بودن مالیات علی‌الحساب اخذشده، عدم مراجعه واردکننده به نظام مالیاتی و استفاده از کارت بازرگانی سایرین در سالهای بعد، برای وی دارای سود می‌باشد. لذا بدیهی است یکی از روش‌های جلوگیری از فرار مالیاتی در این حوزه، افزایش مالیات اخذ شده هنگام واردات می‌باشد. در این راستا موارد زیر قابل طرح می‌باشد:

- با توجه به معافیت واردکنندگان کالاهای مشمول قانون مالیات بر ارزش افزوده از پرداخت علی‌الحساب مالیات بر درآمد، می‌توان با توجه به تفاوت در ماهیت مالیات‌های مذکور و به منظور جلوگیری از بروز مشکلات آتی، نسبت به دریافت علی‌الحساب مالیات بر درآمد از واردکنندگان این گونه کالاها (مانند سایر کالاها، با نرخ پایین‌تر، به صورت تضامین غیرنقدی و ...) نیز اقدام نمود.
- به نظر می‌رسد دریافت علی‌الحساب مالیات بر درآمد به نرخ ۲ درصد از قدرت کافی برای الزام مؤدیان دارای کارت برای عمل به تکالیف قانونی خود برخوردار نمی‌باشد، لذا افزایش این نرخ راه‌حل قابل قبولی می‌باشد.
- به منظور عدم ایجاد مشکل برای واردکنندگان از لحاظ نقدینگی، می‌توان بخشی را به صورت تضامین مناسب مانند چک، سفته و ... دریافت نمود.
- در مورد اغلب اشخاصی که با استفاده از کارت بازرگانی خود به امر واردات و صادرات می‌پردازند، احتمال سوءاستفاده کمتری وجود دارد. لذا می‌توان تمهیدات سخت‌گیرانه را تنها برای اشخاصی که به صورت وکالتی و حق‌العمل‌کاری فعالیت می‌کنند، به کار گرفت.

- با فرض اجرای صحیح قوانین طی فرآیند دریافت گواهی ماده ۱۸۶ ق.م.م جهت تمدید کارت بازرگانی، بخش زیادی از مشکلات کارت‌های بازرگانی مربوط به سوءاستفاده در سال‌های نخست فعالیت با کارت بازرگانی دریافتی می‌باشد. زیرا در این مدت به علت عدم تکمیل رسیدگی به پرونده مالیاتی دارنده کارت و نداشتن بدهی قطعی مالیاتی، می‌تواند به راحتی کارت بازرگانی مربوطه را تمدید نموده و سپس با قطعی شدن بدهی مالیاتی، کارت بازرگانی مزبور را تمدید ننماید. در مرحله بعد شخص می‌تواند با استفاده از کارت بازرگانی شخصی دیگر که به تازگی آنرا دریافت نموده به سوءاستفاده خود ادامه دهد. این در حالی است که برای کارت‌های بازرگانی با سابقه چندین ساله، احتمال سوءاستفاده کمتری وجود دارد. زیرا آنها دوره‌های مالیاتی متعددی را گذرانده و بدهی قطعی خود را جهت تمدید کارت بازرگانی خود پرداخت نموده‌اند. در نتیجه از یک سو اعمال محدودیت و یا اخذ تضامین بیشتر نسبت به کارت‌های بازرگانی که مدت زمان کمی (برای مثال ۳ سال) از صدور آنها گذشته است ضروری به نظر می‌رسد. از سوی دیگر انجام اقداماتی در جهت کوتاه نمودن فاصله انجام واردات و تعیین مالیات مربوطه می‌تواند تا حد بسیاری مشکلات مربوطه را رفع نماید.
- همان‌گونه که برای مودیان خوش حساب مالیاتی، پرداخت ۲ درصد مالیات علی‌الحساب هنگام واردات ضرورتی ندارد، می‌توان در مورد مودیان بدحساب نیز محدودیت‌ها و شرایط سخت‌تری در نظر گرفت.
- همچنین مشروط نمودن دریافت تسهیلات مربوطه در این بخش (مانند جوایز صادراتی و ...) به تسویه حساب مالیاتی از راهکارهای قابل بررسی می‌باشد.

۷۱. در نهایت ذکر این مسأله ضروری است که به نظر می‌رسد بخش زیادی از سوءاستفاده از کارت بازرگانی افراد توسط اشخاص دیگر مربوط به ناآگاهی دارنده کارت از مسئولیت‌های داشتن کارت بازرگانی نشأت می‌گیرد. لذا انجام فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی جهت آگاهی‌بخشی به افراد جامعه در این خصوص از ضروریات موضوع می‌باشد. از سوی دیگر اطلاع‌رسانی کامل مراجع صدور و تمدید کارت بازرگانی، تعاون و پيله‌وری از تبعات سوءاستفاده از کارت‌های صادره و اخذ تعهد و تضمین از متقاضی کارت دارای اهمیت بسیاری است. در نظر گرفتن الزام به شرکت در دوره آموزشی توسط اتاق بازرگانی نیز از اقدامات مفید در این زمینه بوده

است که البته چنین الزامی تنها هنگام صدور کارت بازرگانی وجود دارد. به طور کلی اعمال ترکیبی از سیاست‌ها و راهکارهای فوق، می‌تواند در جهت حل چالش‌های موجود مفید واقع شود.